

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

14 Kasım 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın'ın, Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın'ın, Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında öngörülen bazı faaliyetler hakkında Komisyonu bilgilendirmek istediğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesiyle ilgili Sağlık Bakanlığının kamuoyuna henüz açıklanmayan raporuna ilişkin açıklaması

2.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, İngilizce yayınlanan GREVIO Türkiye Raporu'nun çevirisinin yapılmasına ilişkin açıklaması

IV.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt

Komisionunun taslak raporuna ilişkin görüşmeler

B)GÖRÜŐMELELER

1.- Alt komisyonlar kurulmasına dair önergelere ilişkin görüşmeler

V.- ALT KOMİSYON

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon kurulması

2.- Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon kurulması

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

14 Kasım 2018 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat EŐİtlıĐi Komisyonu 11.16'da açıldı.

Komisyon Başkanı Canan Kalsın;

Komisyon gündemine,

Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet EŐİtlıĐi Projesi kapsamında öngörölen bazı faaliyetler hakkında Komisyonu bilgilendirmek istediğine;

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, İstanbul Kanuni Sultan Süleyman EĞitim ve Araştırma Hastanesiyle ilgili Sağlık Bakanlığının kamuoyuna henüz açıklanmayan raporuna;

Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer, İngilizce yayınlanan GREVIO Türkiye Raporu'nun çevirisinin yapılmasına;

İlişkin birer açıklama yaptılar.

26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu görüŐülerek kabul edildi.

Alt komisyonlar kurulmasına dair önergelere ilişkin yapılan görüŐmelerden sonra,

İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon;

Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon;

Kurulması kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüŐülecek başka konu bulunmadığından 13.20'de toplantıya son verildi.

14 Kasım 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 11.16

BAŞKAN : Canan KALSIN (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Habibe ÖÇAL (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Candan YÜCEER (Tekirdağ)

SÖZCÜ : Zemzem Güleler AÇANAL (Şanlıurfa)

KÂTİP : Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bakanlıklarımızın değerli temsilcileri ve basın mensuplarımız; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız var.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi beşinci toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın ’ın, Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli üyelerimiz, Komisyonumuzun bugünkü gündeminde 26’ncı Yasama Döneminde kurulmuş olan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu taslak raporunun görüşülmesi ve alt komisyonların kurulmasına dair önerilerin tartışılması yer almaktadır.

Hatırlanacağı üzere bir önceki toplantımızda bu konuları görüşmüştük ancak bazı üyelerimizden gelen teklif üzerine gelecek önerilerin de değerlendirilebilmesi amacıyla alt komisyon raporunun görüşmelerini bu toplantımıza ertelemiştik. HDP yazılı olarak vermişti. CHP de dün gönderdi. Onları karşılaştırdık ve raporun içerisine dercettik zaten. Elinizde de göreceksiniz hangi maddelerin rapor içerisinde yer aldığını. Zaten neredeyse başa baş bütün maddeler, bir madde hariç, tutuyordu birbirini. Onu raporun içerisine koyduk.

Alt komisyona ilişkin önerileri de geçen hafta aldık. Bu toplantımızda da bu öneriler doğrultusunda alt komisyonlarımızı kurabiliriz diye ümit ediyorum.

2.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın ’ın, Türkiye ’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında öngörülen bazı faaliyetler hakkında Komisyonu bilgilendirmek istediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli üyelerimiz, gündemimize geçmeden önce, Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında öngördüğümüz bazı faaliyetler konusunda sizi bilgilendirmek istiyorum.

Öncelikle, 23 Kasım Cuma günü Parlamento muhabirleri ve KEFEK üyesi milletvekillerinin danışmanlarının da katılacağı “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadın Milletvekillerinin Medyadaki Temsili, Cinsiyete Dayalı Habercilik ve Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Dil” konulu bir bilgilendirme toplantısı düzenlenecek. Danışmanlarınızı bu konuda teşvik ederseniz çok faydası olacak. Parlamento muhabirlerinden de böyle bir destek istedik. Davetimiz bitti, onlardan haber bekliyoruz. Bir günlük bir çalıştay şeklinde olacak.

İkinci olarak, Meclisteki bütün kadın milletvekillerinin yanında KEFEK, İnsan Hakları, Dilekçe, Plan ve Bütçe, Aile ve Sosyal İşler Komisyonu üyelerine yönelik 30 Kasım-3 Aralık tarihlerinde Mardin’de gerçekleştireceğimiz bir çalıştay olacak. Çalıştayla Komisyon üyelerimiz ve Türkiye Büyük Millet Meclisi kadın milletvekillerini bir araya getirmek istiyoruz ve tüm kadın milletvekillerimizi davet ediyoruz. Bir de diğer bahsettiğim komisyonlardan.

Türkiye’nin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesine katkı yapmasını hedeflemekteyiz. Çalıştaya ilişkin taslak programımız önünüzde. Varsa programa dair görüşleriniz iletirseniz onları da ekleriz. Yarına kadar da getirirseniz hızla yol alabiliriz.

Üçüncü olarak da, 5 Aralık tarihinde kadınların seçme ve seçilme hakkı elde etmesinin yıl dönümüyle ilgili bir program planlıyoruz. Görüşlerinizi de sonradan söylerseniz o şekilde katılımlı bir şey yapabiliriz. 5 Aralıkta Mecliste yapacağız, taslak programımız henüz netleşmedi.

Son olarak, 14-16 Aralık 2018 tarihinde Adana’da 2019 yerel seçimlerine aday olmuş veya aday olacak kadınlara yönelik bir eğitim olacak. Eğitimde seçim adaylık süreci hazırlıkları, iletişim, seçmenlerle iletişim, kaynak yaratma, kampanya yönetimi gibi konularda kadın adayların desteklenmesi hedeflenmektedir. Biz, bütçe dönemi olması nedeniyle bu toplantıya katılmıyoruz ama bu program devam edecek. Ancak ocak ayından sonra bu kapsamda yapılacak faaliyetlere katılabileceğiz.

Gündeme geçmeden önce söz isteyen arkadaşlarımız, milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz varsa alalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, çok kısa bir şey...

BAŞKAN – Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir’in, İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesiyle ilgili Sağlık Bakanlığının kamuoyuna henüz açıklanmayan raporuna ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Günaydın, iyi çalışmalar dilerim herkese.

İstanbul’daki Kanuni Sultan Süleyman Hastanesiyle ilgili –belki takip etmişsinizdir- Sağlık Bakanlığının henüz kamuoyuna açıklanmayan bir raporu var. Sağlık Emekçileri Sendikası ziyaret etti bizi. Aynı zamanda basında çok az bir şekilde yer buldu ama Hürriyet gazetesinde de gördük o haberi.

Raporda, bu hastanede, sadece bir hastanede 2016 yılında 1.260 gebe çocuğun olduğu ifade ediliyor. Bu rakamlar daha öncesinde 110 gibi biliniyordu fakat böyle olmadığı ve bu şekilde olduğu ortaya çıktı. Bunu istedik Sağlık Bakanlığından, ben talepte buldum “Ancak önergeyle alabilirsiniz.” gibi bir değişik cevap geldi. Bilgi edinme hakkına dayanarak daha sonra BİMER’e de başvurduk. Henüz rapor elime ulaşmadı ama Meclis Genel Kurulunda da gündeme getirdim, Meclis Başkan Vekili Sayın Levent Gök de raporu temin etmek için bununla ilgileceğini söyledi. Ben sizden de aynı şeyi rica ediyorum. Aile ve Çalışma Bakanlığında da bu konuda bir önerge vereceğiz. Ayrıca Sağlık Bakanlığında da verdik zaten önergeyi, önerge vererek de talep ettik. Ama bütün bunların aslında hiç önergeye falan tabi olmaması lazım yani normal olarak, bir milletvekilinin özellikle, bunu -bilgi edinme hakkı- istediğinde derhâl ulaştırılması lazım.

O nedenle, bir hastane böyleyse Türkiye geneli çok daha vahimdir diye düşünüyoruz yani bunun önüne geçebilmek için de bizim de Komisyon olarak takipçisi olmamız lazım. Hepinizden bunu, bu konuda bir duyarlılık göstermenizi rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

Gerekli araştırmaları yapalım. Gündeme getirmiştiniz, oradaydım ben de.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Başkanım, ben de bir şey...

BAŞKAN – Buyurun.

2.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, İngilizce yayınlanan GREVIO Türkiye Raporu'nun çevirisinin yapılmasına ilişkin açıklaması

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Geçtiğimiz aylarda biliyorsunuz GREVIO Türkiye raporunu açıkladı ama İngilizce olarak açıkladı. Komisyonumuz böyle bir çalışma yapacak mı? GREVIO'nun açıklanan Türkiye raporuyla ilgili, bunun bir çevirisinin yapıp bizlere ulaştırılmasını aslında Komisyonumuz tarafından üstlenilmesi gereken bir görev olarak ben düşünüyorum. Bu anlamda, böyle bir çalışmamız olacak mı, yapılacak mı? Yapılmadıysa da yapılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Çalıştayda da galiba böyle bir madde var.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çeviri yapıldı mı peki bununla ilgili?

BAŞKAN – Onunla ilgili bir çalışma bize de geldi ama tamamını içeriyor mu bilmiyorum, ona bakacağım. Bu, Mardin'deki çalıştayın içerisinde o var. Gündeme alalım, yapalım.

Kırsalda kadın girişimciliği raporunun görüşmelerine başlamak istiyorum başka söz alan arkadaşımız yok ise.

IV.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu taslak raporunun görüşmelerine başlayabiliriz diye düşünüyorum.

Önceki toplantımızda ele aldığımız üzere, bahsi geçen alt komisyon bir önceki yasama döneminde hazırlanmıştı. Erken seçime gidilmesi ve bazı diğer nedenlerle söz konusu rapor bastırılıp dağıtılamamıştı. Malumunuz olduğu üzere, sizden gelen önerileri değerlendirebilmek amacıyla raporun görüşmelerini bu haftaya ertelemiş, sizden yazılı olarak önerilerinizi istemiştik. HDP ve CHP gruplarına mensup üyelerimizden öneriler geldi. Arkadaşlarımızla inceledik ve önerilerin büyük bir ölçüde raporda yer aldığını gördük. Ancak benim ve diğer üyelerimizin görüşleri doğrultusunda rapora işlenebilecek birkaç önerinin raporun ilgili konu başlıkları altında işlenmesi görüşlerinizi sunacağım. Komisyon uygun görürse söz konusu önerilerinizle birlikte raporumuzu kabul edebiliriz. Size dağıtılan bu önerilerin raporun hangi başlığı altında işleneceği de belirtilmiştir.

Şimdi raporun görüşmelerini başlatacağım ancak daha önce ele aldığımız ve üzerinde mutabakata varılmış konuların tekrarlanmaması hususunu, özellikle zaman kaybı olmaması açısından hatırlatmak istiyorum.

Öncelikle, raporu hazırlayan bir önceki dönem Alt Komisyon Başkanımız Sayın Emine Yavuz Gözgeç Hanım'a söz verdikten sonra üyelerimizden söz almak isteyenler varsa onlara söz vereceğim.

Buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli üyeler; öncelikle bu davetiniz için teşekkür ediyorum.

Geçen dönem Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız Radiye Hanım'ın Başkanlığında kurulan bir alt komisyonumuzdu. Bu alt komisyonumuzun, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun Başkanlığını yaptım.

Bu komisyonumuz kurulurken öncelikle şöyle bir anlayışla yola çıktık: Özellikle kırsal alanda çalışan kadınlarımızın tarım, hayvancılık, turizm gibi farklı alanlarda kendilerini geliştirmeleri, girişimcilik alanlarında onların teşvik edilmesi ve özellikle kırsal alandan kente göçün önlenmesi, ters göçün başlatılması. Bu amaçla kurulmuş bir komisyonumuzdu.

Tabii, komisyon çalışmalarını yaparken biz "Öncelikle yapılan çalışmaları tespit edelim." dedik, daha sonrasında da çözüm önerilerini geliştirmek istedik. Tabii, yaptığımız birçok tespit vardı. Komisyonumuza bakanlıkların temsilcilerini çağırdık ve bu bakanlıklarımızın kırsal alanda yaptığı çalışmalar hakkında bilgiler aldık. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarını çağırdık, özellikle kırsaldaki kadınla ilgili çalışan sivil toplum kuruluşlarını; ziraat odalarını çağırdık; akademisyenleri, üniversiteleri ve yerel yönetimleri, yine kırsal alanda çalışma yapan yerel yönetimler varsa, örnek çalışmalar varsa onları da çağırdık.

Yaptığımız tespitler şunlardı: Birçok bakanlığın gerçekten kırsalda kadına yönelik önemli çalışmaları var. Millî Eğitim Bakanlığımızın Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün yaptığı Girişimcilikte Önce Kadın Projesi, yine ÇATOM'lar, meslek edindirme kursları, DAP, GAP planları, Sağlık Bakanlığının gezici sağlık hizmetleri, halk eğitim merkezleri, KOSGEB'in teşvikleri, TKDK'nın teşvikleri, Tarım Bakanlığımızın kadın çiftçilere yönelik eğitim programları, yine Aile Bakanlığı, Tarım Bakanlığı birlikte bir protokol yapıp kadın çiftçi eğitim programları...

Mesela komisyonumuzun en önemli tespitlerinden biri: Kadın çiftçi eğitim programının çok faydalı olduğu ve geri dönüşümlerinin de çok olumlu olduğu yönündeydi. Çünkü oradaki kadın çiftçilere buldukları yerlerde eğitimler veriliyor ve sadece çiftçilikle ilgili değil, genel manada, kadınlarla ilgili, sosyal hayata entegrasyonla ilgili, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili, sağlık sorunlarıyla ilgili, buldukları yerde yapılan bir eğitim programıydı. Bu çok güzel geri dönüşleri olan bir program.

Aynı zamanda yine Tarım Bakanlığının Genç Çiftçi Hibe Projesi var. Bunda özellikle şöyle bir veriyi sizinle paylaşmak istiyorum: 2016'da Genç Çiftçi Hibe Projesi'nden 14.978 çiftçi faydalanmış, bunun yüzde 75'i kadın, yine 2017'de 16 bin genç çiftçi faydalanmış, yüzde 61'i kadın yani genç çiftçi hibe projelerinden faydalananların çoğu kadın. Bu da sevindirici bir örnek. Mesela önerilerimizden bir tanesinde var, buradaki yaş aralığı 18-40 ama kadınların bunun 45'e çıkması yönünde bir talepleri oldu özellikle saha çalışmalarında.

Ben sözü uzatmadan, kısaca... Şunu tespit ettik: Kırsal alanda kadın girişimciliğinin desteklenmesi için sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, kamunun, bakanlıkların, kamu kurumlarının, akademisyenlerin, üniversitelerin iş birliği içinde olması lazım. Eğer iş birliği içinde olurlarsa güzel projeler ortaya çıkıyor ve güzel projelerin de anlatılması, rol modellerin anlatılması gerekiyor. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarına ayrıca bir görev düştüğü inancındayım çünkü kentteki sivil toplum kuruluşları bu desteklere daha rahat ulaşıyor ve özellikle kadın STK'lerinin kırsaldaki kadınlara yönelik âdeta bir mentorluk ve rehberlik çalışmasının faydalı olacağını düşünüyorum STK boyutunda, sivil toplum kuruluşu boyutunda.

Ve yine, bu kurumlar arasında verilen desteklerin bir koordinasyonunun sağlanması önerilerimizin içerisinde var, mesela bölgesel kadın girişimcilik merkezlerinin kurulması. Yine, kadın kooperatiflerinin desteklenmesi yönünde raporumuzda öneriler var, bunlar çok önemli. Geçtiğimiz günlerde de Aile Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı kadın kooperatifçiliğinin geliştirilmesi yönünde bir protokol imzaladılar. Aslında bizim raporumuz peyderpey hayata da geçmeye başladı.

Şunu da son olarak söylemek istiyorum: Bir rapor hazırlanır, biter, konu biter değil; bu süregelen bir olay, bir süreç. Dolayısıyla, biz bununla bir farkındalık yaratmış olduk. Aslında bence tüm milletvekilleri olarak bulunduğumuz bölgelerde, bulunduğumuz yörelerde, kırsaldaki kadın girişimciliğinin desteklenmesi yönünde bizim de başlı başına bir rehberlik hizmeti yapabileceğimize inanıyorum. İnşallah, rapordaki önerilerimiz de hayata geçecektir ama her şey, biliyorsunuz, kanunla çözülmez. Burada önemli olan, az önce belirttiğim gibi, sivil toplum kuruluşu, siyasetçiler ve tüm dinamiklerin birlikte hareket etmesidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Söz almak isteyen?

Buyurun Derya Hanım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, öncelikle teşekkür ederiz. Çok güzel bir konu, çok da iyi çalışılmış geçmiş dönemlerde de. Vekil arkadaşımıza da ben çok teşekkür etmek istiyorum.

Bu konuda, ben raporu incelediğim zaman, üniversitelerden tutun da kooperatiflere, odalara kadar çok ciddi bir katkı sunulmuş. Şunu da belirtmek isterim: Hepimiz farklı bir şehirde yaşıyoruz ve her şehrin de kendine göre yöresel özellikleri var. Üretilen ürünler farklı, onların işleyişi farklı, onların kullanımı farklı ve bu alanda çalışan çok fazla kadın var ve bu kadınların böyle bir çalışmadan, bu uygulamalardan haberleri dahi yok.

Ben Gaziantep Milletvekiliyim; sahayı gezdiğim zaman, evlerin kapısını açıp içeri girdiğim zaman ceviz kıran, fıstık kıran, zeytin kıran kadınları görüyorum. Alan o kadar geniş ki Mersin'e gidiyorum, kadınlarımız portakaldan, turunçtan reçeller yapıyorlar. Çok farklı imalatlar var. Eşini kaybeden kadınlar, ondan para kazanma derdinde olan kadınlar var. Eşine, çocuğuna bakan kadınlar var. Hiç unutmuyorum, seçimde bir evin kapısını çaldık, kadın 7 aylık hamile ve ramazan, öğlene kadar sarımsak toplamaya gidiyor kadın ve çok yoğun çalışmalar içerisinde. Hem evimi geçindireyim hem çocuğuma bakayım hem de sahada tarımla ilgili ya da kendince geçim kaygısıyla eve bir geçim sağlama derdinde olan, emek veren çok yoğun kadınlarımız var.

Ben bu konuda yapılan çalışmaları çok önemsiyorum çünkü bu kadınlarımız kendi çilesinden dolayı nereye gideceğini, ne yapacağını bilmeyen kadınlar. Aslında çok başarılı olan, bunun imalatından, paketlemesinden, sterilizasyonundan ve sanayiye, hatta ihracata kadar ulaştırılabilecek ürünlerin olduğunu, ben kendi şehrim adına çok yoğun bu çalışmaları görüyorum. Çok büyük başarılarla ulaşabilecek seviyede kadınlarımız bulunmakta ve kendi bunun, yaptığı farkında değil yani verdiği emeğin farkında değil, yaptığı imalatın farkında değil. Çok yetenekli insanlar var. Bunların bir aracı vasıtasıyla gün yüzüne çıkarılıp yahut gerekli, ihtiyacı var, eğitimden haberi yok, eğitimi alması, onu kullanabilmesi ve sahaya sürmesi, imalata sürmesi... İhracata kadar ulaşabilecek gerçekten çok başarılı imalatlar var evlerin içerisinde ve ondan çok cüzi miktarda para kazanıyorlar, gerçekten hak ettikleri paranın üzerinde bir kapasiteyle çalışıyorlar ve onların hayata geçirilmesi için bu konuda yapılan çalışmayı çok önemsedim.

Üniversite iş birliğini yine çok önemsiyorum çünkü üniversite hayatında, öğretim üyesiydim, orada bizim sosyal destek projesi kapsamında öğrencilerle yürüttüğümüz projeler oluyor. Bu proje kapsamında da öğretim üyelerimiz ve öğrencilerle bunların sahaya geçmesi konusunda, onların gerek eğitilmesi gerek yönlendirilmesi konusunda çok güzel çalışmalara da öncülük edeceğini biliyorum.

İŞKUR aracılığıyla yine çok önemli projeler yapılmış gördüğüm kadarıyla. 10 binlere varan, 4 binlere varan -her projenin ayrı ayrı- 30 şehrin, 50 şehrin buna katılım sunduğu çok önemli çalışmalar yapılmış. Tabii, bunların devam etmesini gerek bakanlıklarımız bünyesinde gerekse sivil toplum örgütleri bünyesinde bilinçlendirilmenin artmasını, onların da bu konudaki çalışmalara ellerini uzatması anlamında çok önemsedim.

Ben teşekkür etmek istiyorum gerek Başkanımıza gerek daha önceki çalışmada bulunan tüm arkadaşlarımıza.

Hepinizi selamlıyorum tekrar.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Başkanım, bu konuyla ilgili kısa, Derya Hanım'ın söyledikleriyle ilgili...

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Şimdi, özellikle “Kadınların birbirlerinden haberleri yok.” diye ifade ettiniz ya, raporda çözüm önerilerimizden bir tanesi de deneyimlerin ve sorunların ürün alışverişinin yapılabileceği, üretim ve pazarlamada birbirlerine destek olacakları bir paylaşım ağının kurulması. Bu belki KOSGEB bünyesinde olabilir, farklı bir kurum bünyesinde olabilir.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yok, yok, zaten ben ondaki önerilerinizi beğendiğim için bunları açığa getirmek istedim.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Evet, evet, diğer arkadaşlarımızın da duyması açısından söyledim.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Çok teşekkür ederim. Ben onları okuduğum için komisyon raporunda, çok güzel değerlendirmeler vardı, çözüm önerileri vardı. Sahadaki sıkıntı ile çözüm önerilerini örtüştürdüğüm zaman çok güzel yol katedecek çalışmalar var. O yüzden teşekkür etmek istedim.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ben teşekkür ederim.

Özellikle güzel örnek açısından, Kayseri’de bir saha çalışması yapmıştık, orada KAÇEM, Kadın Çiftçiler Eğitim ve Üretim Merkezi -yine bu merkez hem belediye hem dernekler iş birliğiyle- organik ürünleri işleyerek paketlenmesi, pazarlanması, sertifikalı organik tarım eğitimi yapan bir kuruluş; örnek bir merkez. Yine orada doğal ürünler bahçesi oluşturmuşlar; aradan aracıyı kaldırıp, ürünleri üretilen doğal ürünler bahçesinde, pazarda tüketiciyle buluşturuyorlar. Bu da güzel bir örnek.

Yine, Bursa’da 22 köy kadın derneğinin bir araya gelerek Üreten Kadın Dernekleri Federasyonları oluşturup yine ürünlerini direkt tüketiciye ulaştırma noktasında önemli örnek çalışmaları vardı.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Tülay Hanım’a söz vermeden önce bir ekleme yapayım. Naci Bey’in de Komisyonumuzu bilgilendiren bir şeyi olmuştu, kırsal alanda kadınların kalkınmasıyla alakalı. Kanun teklifi verdiğiniz için biz buraya almadık onu.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Geri çekebilirim eğer ortak bir girişim yapabilecekseniz.

BAŞKAN – Onu değerlendirelim o zaman. Yoksa, hani, kanun teklifi verdiğiniz için biz buraya almadık o sebeple.

Tülay Hanım’a sözü verdikten sonra Naci Bey, sizin...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Genç Çiftçi Projesi’yle ilgili daha sonra bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Bir de bir bilgilendirme yapayım, bu, kadınların teşviklerden faydalanamamasıyla alakalı. Daha önce 10 kişilik bir karma ekip kurulmuş; Maliye Bakanlığı, KEFEK'in olduğu, KOSGEB'in içerisinde olduğu, Aile Bakanlığının olduğu bir karma grup kurulmuş ve bir teşvik broşürü hazırlanmış, kadınların hangi teşvikten nerede, nasıl faydalanacakları şeklinde. Broşür hazır, onu revize edip basabiliriz.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bunun da ekine eklemiştik Başkanım.

BAŞKAN – Böyle bir broşürümüz mevcut, taslak olarak hazır. İnşallah, onu da gözden geçirelim ve yapalım.

Tülay Hanım, buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Geçen hafta hem Tarım Bakanlığı hem Aile Bakanlığından, onların da içinde olduğu çok değerli bürokratlarımızdan ayrıntılı bilgi almıştık. Tabii, Alt Komisyon Başkanımız Bursa Milletvekilimiz Emine Yavuz Gözgeç'in sunumunu talep etmemizdeki amaç, burada siyasi iradenin de geldiği noktayı ama hep birlikte çalışarak... Tüm Komisyon üyelerine ben Değerli Komisyon Başkanımızın ve Kıymetli Başkanımızın Başkanlığında teşekkür etmek istiyorum.

Geçen haftaki bürokrasi sunumlarında yani bakanlıkların kadın istihdamı, çiftçi destek programları, hem projeler hem ayrıntılı tüm yaptıkları çalışmalarını dinlerken aslında farklı farklı alanlarda ne kadar çok şey yapıldığının fotoğrafını görmek çok heyecan vericiydi. Şimdi Kıymetli Başkan ifade etti, 14 bini aşkın, sadece bir destek projesinin yüzde 70'inden kadınların faydalanması ve bu destek projelerinin alınması da aslında geline ivmeyi gösteren çok değerli bir çalışma. Raporda, bütün başarı aslında bütün bu değerli projelerde sürdürülebilirliği sağlamaktır. Evet, bakanlık yapıyor, Tarım yapıyor, Orman Bakanlığı, Aile Bakanlığı, her biri kadın başlığında gerek çiftçiler gerek kooperatifleşme anlamında çok değerli projeler var, başarı oranı çok yüksek olanlar var, birbirini tetikleyenler var ama başarıda sürdürülebilirlik kurumsallaşarak olur. Bu raporun en heyecan verici başlıklarından biri de işte bu kurumsallaşmayı, bu başarıyı daha önce var olan, bakanlıklarda ve ilgili müdürlüklerde var olan kadın başlığındaki daire başkanlığı, genel müdürlük, hatta en üst düzeyde olacak teklif olmasıdır bence çünkü bu eksiklik, ifade ettiğim sürdürülebilirliği, başarıyı sağlayacak olan, bunun takibi, kontrolü, farklı farklı kurumlardaki çalışmalarını bir yere dercederek bunun da devamını sağlayacak yeni çalışmalar yapmak. Dolayısıyla evet, çok başlıklar var, çok değerli bir emek var, çok değerli, başarılı bir çalışma var.

Ben, Kıymetli Başkanın Başkanlığındaki tüm değerli milletvekillerimize teşekkürlerimi sunuyorum. Bu başlık sağlandığında yani bununla ilgili, ben inanıyorum ki Kıymetli KEFEK Başkanımızın Başkanlığında bu dönem en başarılı çalışmalardan biri bu olacaktır. Bu başlıkta da hepsini toparlayabileceğiz.

Teşekkür ederek hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Habibe Hanım, buyurun.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Ben de Başkanımı ve üyeleri selamlıyorum.

Öncelikle, bu rapor için Emine Vekilimize çok çok teşekkür ediyorum. İçeriği oldukça iyi hazırlanmış bir rapor ve verilerde de benim en çok dikkatimi çeken, kırsalda kadınların sağlık durumu olayı var. Burada verilere baktığımızda özellikle kadın doğumlarında doğumların yüzde 97,4'ünün uzman sağlık personeli tarafından yaptırılması bizim sağlık alanında bir noktaya kadar geldiğimizi göstermekte. Tabii ama yine de sıkıntılı bir noktada. Şunu söylemekte fayda var: İş kazaları ve meslek

hastalıkları kırsalda en çok karşılaşılan kısımlardan bir tanesi. Kontrolsüz zirai ilaçlamalara bağlı kadın hastalıkları, kadınlarda görülen hastalıkların arttığını da biliyoruz. İnşallah, buna yönelik tedbirler noktasında da teklifler getirebilmemiz lazım.

Yine benim dikkatimi çeken bu raporda en önemli başlıklardan bir tanesi, kırsalda kadın girişimciliği. Kırsalda, köylerde kadın girişimciliği yüzde 48,9'dan yüzde 36,7'ye düşerken kentte, kırsala, tarıma olan kadın girişimciliğinin de arttığını fark etmekteyiz. Bu biraz da kentte kadınların daha bilinçlendirilmesini, bu alana kaydırılmasını da gösteriyor. İşte yüzde 17,4'ten yüzde 28'e tarımsal alanda kadınların girişimciliği artmış.

Ben bu noktada yine bir açıklama yapayım. Geçen hafta Tarım Bakanımız Ekrem Pakdemirli Kahramanmaraş'taydı. Kahramanmaraş'a yönelik tarımsal anlamda, tarım alanında müjdeler verirken bunlardan bir tanesi de 45 dönümlük bir alana trüf mantarı ekiciliğinden bahsetti. Ben, Sayın Bakanımıza dedim ki: "Sayın Bakanım, biz bu mantar ekimi olayında tamamen bu mantar ekimini, trüf mantarı yetiştiriciliğini kadınlara ayırsak, işletmecisi kadın olsun, üreticisi kadın olsun, sadece pazarlama noktasında devletimiz kadınlara önayak olsun çünkü trüf mantarı çok kıymetli bir mantar, kilosu 50 dolardan başlıyor bin dolara kadar fiyatı artan bir mantar türü." Bu konuda da biz onlardan söz aldık. İnşallah, Kahramanmaraş'ta biz, tarımda kadın noktasında iyi bir hamle yapacağız.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Naci Bey, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bürokrat arkadaşlarım; Emine Hanımefendi ve heyetine rapora verdikleri emekten dolayı ben de çok teşekkür ederim. Hakikaten çok kıymetli bir rapor.

Bu Genç Çiftçi Hibe Projesi'nin de bu rapor kapsamında heyetinizce yapılmış olmasından dolayı da ben çok mutlu oldum. Ben, bu Genç Çiftçi Hibe Projesi'ni özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da gezdiğim ziraatçılardan çok sık duydum. Olumsuz bir yorum yapmak istemem fakat bir gerçeği de dile getirmek istiyorum. Genç Çiftçi Hibe Projesi manasından uzaklaştırılarak da kullanılıyor maalesef. Çiftçimizin durumu belli. Bazı sıkıntıları aşmak için bu Genç Çiftçi Hibe Projesi'ni kullanarak kızlarını, evdeki bazı daha genç insanları sanki o işi yapıyormuş gibi göstererek bu hibelerden yararlanılıyor. Bu bana kalsa kötü bir şey değil, yapacak bir şeyleri yok, ne yapsınlar? Bellerini doğrultmak için bunu kullanıyorlar. Fakat verileri doğru değerlendirmek açısından ben bunu söyledim. Elimizdeki veriler, işte yüzde 50 kadının girişimci olduğu verileri bence çok doğru değil, teorik veriler, pratikte o kadar iç açıcı olduğunu ben pek düşünemiyorum maalesef, keşke öyle olsa, inşallah da ileride öyle olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Öncelikle emeğinize sağlık.

Sigortayla ilgili meseleyle ilgili biraz daha net bir çalışma yapılması diye düşünüyorum. Kadınların sigortalılıklarının genel olarak sağlanması, sadece analık sigortası meselesi değil, bir de sonrasında emeklilik koşullarının sağlanabilmesi, emekli maaşı bağlanabilmesi açısından da bu çalışmanın bunu da hedeflemesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir de bu çalışma ana dilde yapılıyor mu? Mesela, kadınların ana dili farklıysa nasıl iletişim kuruluyor? Buna yönelik bir hedef konması gerektiğini düşünüyorum. Yani Türkçe konuşmaya zorlama değil, kendi ana dilinde konuşmaya, onunla o dilde iletişim kuracak bir çalışma mekanizmasını da aslında bu çalışmanın içine katmak gerekir diye düşünüyorum. Orada da bir eksikliğimiz var.

BAŞKAN – Nimet Hanım, siz söz alacaktınız galiba.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI EĞİTİM VE YAYIN DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN VE AİLE HİZMETLERİ ÇALIŞMA GRUBU SORUMLUSU NİMET KALELİ - Tüm Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu raporun içerisinde pek çok konu Tarım ve Orman Bakanlığının da çalışmalarını ortaya koymakta. Biz, biraz evvel, Sayın Vekilim Gaziantep’le ilgili görüşlerini dile getirirken Gaziantep’te çok başarılı bir çalışmamızın pek çok kadına da örnek olduğunu sizlerle ve tüm üyelerle de paylaşmak isterim. Gaziantep’teki kadınlarımız kendileri girişimci olmak adına “moringa” diye bir bitkinin Türkiye tarımına kazandırılmasında çok önemli etkiye sahip oldular ve biz Bakanlık olarak kadınların bir araya gelmesini çok önemsiyoruz. Tek amacımız, kooperatif kurmak değil. Mesela, bu kadınlarla birlikte atölyeler, işletmeler kurarak birlikte çalışma kültürünün oluşturabilmenin çok önemli olduğunu bu moringayla birlikte de çok iyi gözlemledik çünkü birlikte çalışmayı öğrendikten sonra şu anda kendileri kooperatiflerini kurdular, web’te çok güzel bir satış ortamı oluşturdular, sosyal medyayı çok iyi kullanıyorlar ve bu durumda moringa bitkisini Gaziantep’te yetiştiren bu kadınlarımız Bilecik’teki karabuğday yetiştiriciliği yapan kadınlarımıza örnek oldu. Bu kadınlarımız, KAÇEM’deki kadınlarımızla birlikte iletişim ağının kurulmasında etkili oldu. Aynı şekilde, Kahramanmaraş’ta çok önemli başarılar kazanan girişimci kadınlarımız oldu. 2 binin üzerinde projeleri yarışmaya girdiğinde 1’inci olan kadınımız Kahramanmaraş’ta sumak ekşisiyle ilgili işletmesini açarak kendi ekonomik fırsatını kendi yakalama gücüne sahip olmuş oldu.

Biz, Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı’yla aslında kadınlara gücünü gösterebilmeyi ortaya koyduk ve kendi öz kaynaklarını bile kullanabilmeyi bilmeyen kadınlara bu öz kaynaklarını kullanabileceklerini ve çeşitli destek mekanizmalarından da faydalanabileceklerini öğretme yoluna girdik.

Genç Çiftçi Destek Programı’nda da bu eğitim alan kadınlarımızın çok önemli bu desteklere katılma isteğiyle karşılaştık ve başarının hikâyesi belki buradan da başlıyor olabilir çünkü KOSGEB’ten girişimcilik eğitimi almak hiç kolay bir eğitim değil. Burada önceden bu eğitimin süresi daha uzundu, kadın dokuz gün evinden, ailesinden, çocuğundan uzak olup, bu belgeye sahip olup KOSGEB’in bu belgesiyle girişimci olabilmenin yolunu açmaya çalıştı kendisi için ve şu an süre kıaldı ama biz bu kadınlara aynı zamanda kendi projelerini yazabilme yeteneğini de kazandırdık. Bu projelerle Genç Çiftçi Destek Programlarına başvurdular ve bu başarının hikâyesinde kadınların bu kadar istekli olmasının da çok önemli olduğunu düşünüyorum ve bu programın gerçekten kadınlarda yaratmış olduğu çarpan bir etkisinin de olduğunu biz sahaya indiğimiz zaman gözlemlediğimi de belirtmek istiyorum. Biz aslında birlik oluşturduğumuzda üniversite, STK ve Bakanlık, meslek örgütleri, belediyelerle, kırsaldaki kadınlara çok önemli kapıların açıldığını da çalışmalarımızda çok iyi gözlemledik. Eminim bu rapordan sonra da daha farklı çalışmalar da sahada daha etkili ve daha hızlı adımlarla ilerleyebileceğimizi düşünülüyor. Hazırlamış olduğumuz desteklerle ilgili olan liflette de gerçekten tüm kurum ve kuruluşlara çok teşekkür etmek istiyoruz. Çünkü tamamen bir hap hazırladık. Kadınlar her zaman nereden hangi desteği alacakları konusunda çeşitli yerleri arıyorlardı bu liflet sayesinde hızla ulaşabilecekleri kanalları da öğrenmiş olacaklar.

Ben de teşekkür ediyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Lütfen, yanlış anlaşılmak istemem, son derece değerli. Ne olursunuz yanlış anlamayın. Yapılan çalışmalar müthiş, çok takdire şayan çalışma yalnızca ben verilerin doğru değerlendirilmesi için uyarıda bulunmak istedim sahadan aldığım bilgiler neticesinde.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Emine Hanım, buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ben özellikle az önce Tülay Vekilimizin vurgu yaptığı konuyu somutlaştırmak söz aldım. Bu sürdürülebilirlik için kurumsal yapı ihtiyacından bahsetti. Raporumuzdaki önerimiz Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Kırsal Kalkınmada Kadın ve Aile Daire Başkanlığı kurulması ve bu başkanlığın kırsal alandaki kadınlara yönelik hizmetleri koordine etmesi yönündeydi. Az önce örnekler de verince, Nimet Hanım Batman’da mıydı Çıtır Çilek Projesi?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI EĞİTİM VE YAYIN DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN VE AİLE HİZMETLERİ ÇALIŞMA GRUBU SORUMLUSU NİMET KALELİ – Evet, Batman’da.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Orada mesela ödül alan kadınlarımızı bir çağırmıştık Komisyona, hikâyelerini anlattılar orada. Ki dediler: “Biz Batman’da normalde birbirinden uzak köylerde asla yan yana gelemeyecek olan insanlar bu eğitim programıyla yan yana geldik, hiçbir şey yapmasak bile sosyalleştik ve bu Çıtır Çilek Projesi’yle de ödül aldık.” Gerçekten çok da güzel hikâyeler var ama tabii bunları yaygınlaştırmak, paylaşmak ve rol modelleri de göstermek gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Son sözü İmran Bey’e vereyim.

Buyurun.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Akdeniz Bölgesi Kahramanmaraşlılar Dernekleri Konfederasyonu misafirlerimiz aniden geldikleri için toplantıya da biraz geç kaldım, özür dilerim.

Kahramanmaraşlı girişimci kadın Sultan Kaçamaz’dan söz açılınca bende birkaç söz etmek istedim o anlamda. Kendi alanlarında ödül alan girişimci kadınları KEFEK olarak buraya davet etmiştik, hikâyelerini dinledik, başarılarını anlattılar kendi dillerinden. Gerçekten mutlu olduk. Sonra da hemşehrimiz Sultan Kaçamaz adına Kahramanmaraş 12 Şubat ilçesi İlica Mahallemizde Kahramanmaraş’taki siyasi partiler, siyasilerimiz, milletvekillerimiz, belediye başkanlarımız, tarım il müdürlüğümüz ve çevredeki üreticiler, katılımcılarla bir büyük toplantı düzenledik. Kendisini orada bir daha onore ettik. Başarısını anlattı ve biz de başarısını toplum huzurunda yâd ettik ve onun Sumak Ekşisi –biz Somak” diyoruz ona- bizim Kahramanmaraş’ın en temel tatları da acı, tatlı, ekşidir, âdeta ekşinin girmedığı yemeğimiz olmaz ve orada Sultan Hanımın İlica mahallesinde ekşilerin kullanıldığı bir yemek yarışması da düzenledik. 30 çeşit yemek yapılmıştı. Her bir bayan ekşinin, sumak ekşisinin girmiş olduğu yemeğini yapıp sergilemişti, o yarışma da birinci, ikinci, üçüncüler seçildi ekşili yemekler türünde. Güzel bir etkinlik oldu. O etkinlik, yeniden, iş arar konumdayken alınan desteklerle işveren konumuna gelen bayanların başarısını yerinde bir daha görmüş oldu birçok kesim ve bu başarı birçok kişilerin de girişimcilğe yönelmesine vesile oldu diyorum. Bu tür şeylere Komisyonumuzun da katkıları çok oldu, bundan sonra da olacaktır. Ben katkı sunan herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler İmran Bey.

Alt Komisyon Raporu üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Raporu bugün görüşlerinize sunduğum önerilerle birlikte kabul edilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle rapor kabul edilmiştir. Hayırlı olsun inşallah. Kendi içerisinde geliştirebiliriz.

Şunu da üyelerimize hatırlatmak istiyorum: Komisyon raporunda redaksiyon kapsamında düzeltmeler olabilir.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Efendim, ben iznini isteyeyim.

BAŞKAN – Her şey için teşekkür ederim, emeğiniz için, katkılarınız için.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ben özellikle Nimet Hanım’a da teşekkür edeyim. Gerçekten çok büyük emeği var. Komisyonumuzda uzman olarak çalıştı. Bu raporda büyük bir emeği var. Kendisine teşekkür ediyorum. İzninizle biz ayrılalım.

BAŞKAN – Çok sağ olun, çok teşekkürler.

B)GÖRÜŞMELER

1.- Alt komisyonlar kurulmasına dair önerilere ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz şimdi de gündemimizin ikinci kısmına, kurulacak alt komisyonlara ait önerinin tartışılması başlığına geçiyoruz.

Daha önceki toplantılarımızda üyelerimizin verdiği 26 adet önergeyi arkadaşlarımız konularına göre tasnif edip tablo hâline getirdi. Sizlere dağıtılmış olan söz konusu tabloda önergelerin karşısında aynı konuda yapılan çalışmalar varsa bunlar belirtilmiştir.

Değerli üyeler, Komisyonun daha önce çalıştığı konulardan ziyade yeni konularda alt komisyon kurmamızın daha uygun olacağını düşünüyorum. Ayrıca hem iktidar hem muhalefet partisine mensup üyelerimizin önerdiği ortak konularda alt komisyon kurmamızın faydalı olacağı kanaatindeyim. Bu açıdan baktığımızda kız çocuklarının eğitimiyle İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı Kanun’un uygulanmasına ilişkin alt komisyonlar kurmamız uygun olacaktır diye düşünüyorum.

Kız çocuklarının eğitimi konusuna üç siyasi partimizin İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun konusunda ise dört siyasi partimizin önerileri mevcuttur. Şimdi üyelerimizden alt komisyonlar konusunda söz almak isteyen varsa söz vereceğim.

Değerli üyelerimiz alt komisyonların kurulmasına dair görüşmelerimize başlıyoruz.

Söz isteyen?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sizin bu önerileriniz gönderdiğiniz öneriler değil mi?

BAŞKAN – Daha önce 27 tane başlıklı öneri vardı, birleştirdik onları.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Birleştirmeleri daha önceden alabilirsek belki -şimdi inceleyemiyoruz- incelemiş, gelmiş oluruz.

BAŞKAN – Aysu Hanım, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi hızlıca bakamadım ama kendi önerilerimiz için...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çünkü böyle bakıyoruz elimizde yani hakikaten şu anda dağıtarak yapmasak.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sonraya bırakalım Başkanım.

BAŞKAN – Nasıl istiyorsanız.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yani bir sonraki toplantımıza da bırakabiliriz. İnceledikten sonra ortak bir karar da çıkabilir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Genel olarak böyle yaparsak.

BAŞKAN – İkisini kurup sonra mı tartışalım, daha sonraki alt komisyonların kurulması konusuna şimdi mi karar verelim?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Eğer gecikme olmayacaksa gelecek toplantıda karar verebiliriz.

BAŞKAN – Şimdi bütçe gireceği için araya alt komisyonlarımızı kurup...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Haftaya belki toplantı yapabiliriz.

BAŞKAN – Yapamayabiliriz belki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – En azından çok ortaklaştıklarımızı şey yapsak.

BAŞKAN – İki nokta vardı, 6284 Kadına Şiddet, İstanbul Sözleşmesi bağlamında ve eğitim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Diğerlerini sonra gene de tartışsak ama bu iki konuda ortaklaşıyorsak en azından bunları kursak.

BAŞKAN – Evet, ortaklaşıyoruz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama iki komisyon mu kuracağız?

BAŞKAN – İki alt komisyon.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sadece iki tane.

BAŞKAN – Evet, hem kolay çalışması için hem İYİ PARTİ'nin de katılabilmesi için. Onar üyeden oluşacak.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – İkişer üye mi vereceğiz komisyona?

BAŞKAN – Hemen söyleyelim, sizin 2 oluyor. 5, 2, 1, 1. Her partinin katılımının olmasını istedik açıkçası.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi kurulacak mı bilmiyorum ama ben hızlıca şöyle bir baktım. Kaçtırdıysam siz ekleyin, yok gibi gördüm.

Uluslararası anlaşmaların uygulanmasının izlenmesine ilişkin bir öneri var burada İstanbul Sözleşmesi, 6284'le birlikte kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili. Bunun içine koymanızı öneririm CEDAW'ı (Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi). Bu alt komisyona dâhil edilmesini ben öneriyorum. Zaten CEDAW ve İstanbul ikisi birlikte bir anlam ifade ediyor. Onu eklemenizi öneriyorum ben.

Bir de hazır sözü almışken şöyle bir cümle, daha önceki toplantıda söylemişim, galiba 12 tane alt komisyon kurulmuş. Alt komisyonlar kurulurken iktidarın önergeleri hep dikkate alınmış, çoğunlukla da ortak akıl olduğu için muhalefet de buna destek olmuş. Ancak sadece tutanaklara geçmesi bakımından söylüyorum. Daha önceki alt komisyon kurulmasına ilişkin toplantılarda muhalefetin önergelerinin dikkate alınmadığı toplantılar olmuş. Bunu hatırlatmak istedim. Siyasetüstü bir anlayışla bu işin devam edeceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, söz için.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Tülay Hanım, buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Tutanaklara girmesi açısından kısa bir söz aldım.

Daha önceki alt komisyonların birçoğunda ortak karar alarak da yaptık; kırsal kalkınma bunlardan biriydi, mobbing bunlardan biriydi, ilk dönem yaptığımız eğitim bunlardan biriydi ki mobbing yasalaştı, diğer başlıklar da öyle. Ortak aldığımız her karar... Benim yurt dışı Türkler alt komisyon başkanlığım vardı. CHP'den değerli vekil arkadaşlarımızla birlikte raporu hazırladığımızda şerh olmadan raporlaşan, ortak kararlar raporlaşan çalışmalardı. Ve bu komisyonun en değerli başlığı da birlikte karar vermek ve sonuçlarını da birlikte takip etmek. Ben tutanaklara geçmesi açısından ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Keşke daha fazlası kurulabilse. Bunu değerlendirmek mümkün olmaz mı? Çünkü göçmen kadınlar mesela gerçekten çok önemli bir sorun. Tamamen öyle ortada bırakılmış gibiler. Yani şurada burnumuzun dibinde bir tane kadın oturuyor işte Birleşmiş Milletlerin önünde İranlı. Bir şey yapamıyoruz gerçekten. Hani ben yanına gideyim diyorum kadının ama HDP vekiliyim diye acaba zararı mı olur diye gitmiyorum, açık söylemek gerekirse. Belki sizlerin bir şey yapması lazım. Çünkü hakikaten geri döndüğünde... Zaten şiddet görerek gelmiş, burada da sığınma evinde şiddet görmüş bir de kadın. Bunu Sayın Bakan Zehra Zümrüt'e de ilettim ben. O da umarım ilgilenir.

Hakikaten o konuda el birliğiyle bir şey yapmak lazım. En azından bir tane kadını -bu kadar burnumuzun dibinde- İran'a geri göndermemek ve en azından insani kabul yapan Kanada gibi bir yerlere -hani Birleşmiş Milletlerin çok daha incelikli prosedürü olabiliyor ama- göndermek için uğraşmamız lazım. Somut bazı şeyleri de başarmamız lazım diye düşünüyorum. O yüzden, göçmen kadınlar da bence kurulması gereken komisyonlardan biri.

Şimdi, daha önceki dönemlerde KEFEK açık söylemek gerekirse çalışmadı yani sadece bu siyasi liderlik üstüne bir şeyler yaptı ama onun üstüne biz doğru dürüst bir çalışma göremedik. Pek gündem yok falan dendi. Türkiye'nin gündemi hâlbuki yıkılıyordu yani kadın cinayetlerinden ve eşitsizliklerden.

O yüzden, evet, İstanbul Sözleşmesi büyüktür 6284 diyorum ben. O nedenle, birleştireceksek değerinin başlığı altında birleştirmemiz lazım. Yani İstanbul Sözleşmesi büyüktür çünkü. Bütün Avrupa'da ve Türkiye'de aynı zamanda üst başlığın o olması lazım.

BAŞKAN – Yok, yok, biz de İstanbul Sözleşmesi bağlamında diye başladık konuya.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi bazı öneriler 6284'le başlıyor bizimkiler hariç. Ben şimdi tam sistematığı kavrayamadım.

BAŞKAN – 6284 asıl hedef İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun'a ilişkin öneriler.

Ama zaten 6284'ü içeren bir şey gibi yani İstanbul Sözleşmesi. O yüzden esas ana hedefin hakikaten İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması, kadınların güçlendirilmesi için uygulanması, ayrımcılığın giderilmesi için uygulanması, şiddetin bitmesi için uygulanması. Yani bunun denetlenmesi olması lazım ana hedef diye düşünüyoruz.

Bunun dışında da eğitimle ilgili olan şey de... Zaten yine inceleme imkânı bulamadık ama eğer bugün kuracaksak gerçekten eğitim müfredatındaki ayrımcılıklar da zaten herhâlde o kapsam içerisinde olacaktır verdiğimiz önerge gibi.

BAŞKAN – Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda bir çalışma yapıyor, başlattı, uzun zamandır. Okullarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitimler başladı. Millî Eğitim Bakanlığı onu devam ettiriyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok... Ama biz de bu önerge içerisinde bu kapsamı en azından genişletemez miyiz? Asıl eşitliği denetleyecek olan yer burası.

BAŞKAN – Şöyle yapsak, bir öneri olarak sunuyorum: Şimdi 2 komisyon kuralım, bütün partiler dâhil olabilsin. Sonra bu komisyonlar üç ay veya altı ay çalışsın diye düşünüyorum, daha sonraki sene de yeni komisyonlardan birisi de bunlar olsun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Eğitim müfredatıyla ilgili ikinci kurulan komisyonun içine dâhil olabilir diye düşünüyorum ben de. Bizim böyle bir önerimiz vardı. Özellikle Millî Eğitim Bakanlığı müfredatı ve Bakanlığın, yerel yöneticilerin dağıttığı, denetimsiz bir şekilde dağıttığı kitaplardaki bu ayrımcı dilin temizlenmesiyle ilgili. Dâhil olabilir. Zaten hani bir mesai harcayacağız. Bakanlıkla ilgili görüşmelerimiz zaten devam edecek. Bu anlamda da bunda da bence bu süre içinde ciddi bir çalışma yapılabilir, yol alınabilir en azından.

BAŞKAN – Daha önce 2011’de bir çalışma yapılmış ve bununla alakalı eğitim sistemimizdeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin yeri konulu komisyon raporu, 2011 var.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ama aradan yedi yıl geçmiş.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama 2011’den bugüne Türkiye’nin her yerinden bize gelen materyaller var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben sözümü tamamlayabilir miyim.

Özellikle hakikaten eğitim müfredatında, Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülürken de dâhil olduk oraya ve ben de örnekler verdim, tarih alanında bile mesela güçlü olan kadınların... Yani “kraliçe güçlüdür” gibi laf dahi çıkartılmış mesela. Kadının güçlülüğüne ilişkin son dönemde özellikle gerilemeler var yani daha güçlü gösterilmesine ilişkin, bazı rollere ilişkin. Bunların sadece yedi sekiz yıl önce incelenmiş olması yetmez.

Biz kadın hakları merkezinde de baroda çalışırken hep güncelleme eğitimleri verirdik. Yani bir güncelleme yapılması lazım. Kimse burada müsebbibi olan, gerçekten art niyetli birileri varsa da bunu böyle bu müfredata sokan, onların ayıklanması lazım. O nedenle, “eğitim” derken sadece bilim, teknolojiye yönlendirme değil –bu çok güzel, olması gereken bir şey hakikaten- ama hani CHP’nin de bizim de -başka nerede var bilmiyorum- olduğu gibi bu toplumsal cinsiyet eğitimlerini de eğitime sokarsak, en azından bir göz, başka bakış ve denetim anlamında iyi olur diye düşünüyorum ben.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Başkanım, şöyle haklılık payı var: 2011’deki rapor... 2009’da KEFEK kanunla ilk kurulduğunda hayata geçen üç komisyondan biriydi alt komisyon. O dönem yoktum ben ama bir sonraki komisyonda o başkanlığı yapan arkadaşla birlikte 2011’de çalışmıştık.

Onun içeriğiyle şu an teklif edilen farklı. İçerikte şartlı eğitim desteği gibi bizim devamında hayata geçirdiğimiz, kanunlaştırdığımız teşvikler ve genelgelerle çocukların okuma oranlarını, kız çocuklarının okuma oranlarını artırmaya yönelik çalışmalar vardı ve bunun örnekleri de zaten artan oranlarla –çok şükür- o tarihle bugün arasındaki farkı gösteriyor. Şimdiki teklif ise yani sizin ve CHP’nin verdiği önerideyse müfredat var yani farklı bir ayrıntı var. Dolayısıyla eğer olacaksa, dercedilecekse, Değerli Başkanım, yapılabilir veya sırf bu başlıkla olursa ikisi bir arada yani birinin değerlendirilmesi, sonuçlarının değerlendirilmesi diğer başlığın da buna dercedilmesi şeklinde olabilir yani öbüründe müfredat ayrıntısı kısmen vardı yani tamamen yok demiyorum ama teşvikler, okuma oranları, kampanyalar ve hepsi de gerçekten rapor sonrasında hayata geçmişti. Bu şekilde bakılırsa daha hızlı ilerleriz diye düşünüyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok özür dilerim ama gerçekten müfredatta ayrımcılık varsa zaten bilim ve teknolojiye kız çocukları yönlendirilemez yani ayrımcılığı ortadan kaldırmalıyız ki biz zaten o eşitliği sağlamalıyız ki olsun.

BAŞKAN – Peki, şöyle yapalım: 3 ve 4’ü birleştirelim önerilerde. “Başta kız çocukları olmak üzere gençlerin bilim, teknoloji, matematik ve mühendisliğe yönlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmek için eğitim müfredatının incelenmesi.”

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Değerli arkadaşlar, 2010 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığında ders kitapları ve müfredatın cinsiyetçi dilden arındırılması ve insan haklarına aykırı kavram ve terimlerin çıkartılmasına yönelik bir çalışma yapılmıştı ki o çalışmanın içinde şahsım da yer aldım. Orada gerçekten oldukça kayda değer şeyler çıktı ama daha sonra özellikle 2016 yılında yine Birleşmiş Milletlerin desteğiyle British Council’la birlikte Millî Eğitim Bakanlığı ETEP Projesi, Ortaöğretimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi dâhilinde ders kitapları ve müfredata yönelik de birtakım sıkıntılı olan kavramların çıkartılması, görsellerin çıkartılması noktasında yine bir alt çalışma yürüttü. Buna yönelik Bakanlıkta hâlihazırda bir çalışma var. Yani o projenin şu anda kapanışı yapıldı ama ellerinde çok da önemli bir rapor var bu konuyla ilgili. Ha, dediğimiz gibi, yine bu alanda da bizim KEFEK çalışmaları adı altında gene buna da bir şey yapılabilir ama “Millî Eğitim Bakanlığında bu alanda herhangi bir çalışma yok veya müfredat tamamen bu şekilde.” demek biraz haksızlık olur kanaatindeyim. 2010 yılından bu yana bu alanda çalışmalar yaptı Bakanlık.

BAŞKAN – Candan Hanım, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Öncelikle, biraz önce de ifade edildi Komisyonumuzun değerli üyeleri tarafından. Gerçekten daha önceki alt komisyon çalışmalarında ve tekliflerde 6284 bunun içindedir, İstanbul Sözleşmesi keza içindedir, bizler de oy birliğiyle aldık. Demek ki şerh yazmadık. Yani eğer burada ortak akıl üretilirse şu an yaptığımız gibi, çalışmalara bizim görüşlerimiz de yansıtılsa gördüğümüz gibi bizler de şerh yazmıyoruz yani her zaman söylediğiniz gibi böyle muhalefet etmiyoruz. Hani bu anlamda ben teşekkür ediyorum bu tutumunuzdan dolayı. Bizim önerimiz şöyle: Elbette ki bugüne kadar kurulmuş komisyonlar var, çalışmalar yapmış, çok değerli çalışmalar yapılmış. Ama hâlâ -bu sonuçları açısından diyorum- o sorunlar devam ediyor, hatta katlanarak devam ediyor. Bakın, Türkiye’nin her yerinden –muahakkak, elbette size de gelmiştir- bize sayısız telefon geliyor, sayısız mail geliyor. Vekilim, burada da şu dağıtılmış, bakın içinde şöyle deniliyor. Yani ipe sapa gelmez, çağımıza yakışmayacak, bizim şu an mücadelesini verdiğimiz düşünceye, kurallara tamamen aykırı şeyler. Şimdi bunlara kulakları tıkama, işte, şurada çalışma var, burada bu yapılmış, geçmişte rapor vardı demek doğru bir şey değil. Yani burada özellikle Millî Eğitim Bakanlığında ziyade – onlarda da var elbette ama- özellikle Bakanlığın... Ve yerelde dağıtılan denetimsiz kitaplar var yani yerel yöneticilerin dağıttığı var, keyfekeder dağıtılan kitaplar var, bunların da toparlanıp hani artık cezaysa ceza, başka bir yöntemse tarama, komisyonumuzun muhakkak... İkinci komisyon buna da çok uygun çünkü. Yani kız çocuklarının işte bilime yönelmesi, işte, matematiğe yöneltilmesiyle beraber incelenebilecektir diye düşünüyorum. Hani dâhil edilmesini biz de talep ediyoruz. Bununla ilgili bir komisyon önerimiz zaten var üçüncü ve dördüncü komisyonlar olarak. Tabii, gönül isterdi, aslında üç komisyon olarak da çalışabilirdik diye düşünüyorum. Geçen dönemde üç komisyon kurulmuştu, çalışmalarımızı yürütebildik. Siz sayı fazla olsun gibi bir...

YASAMA UZMANI ABDÜLVEHAP DOĞAN – İYİ PARTİ’nin temsil edilebilmesi için...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Belki, o açıdan, evet, ben de anlamlı buluyorum, o zaman hani süreyi daha kısa tutup -dediğiniz gibi- daha sonra da komisyonlar kurulmaya gidilebilir. Bizim de onda önerilerimiz var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Derya Hanım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, şimdi, öncelikle bu bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında yönlendirilmesi konusunu çok önemsiyorum çünkü istihdam açısından, geleceğe baktığımızda kız çocuklarımızın sahada daha çok olmaları gerektiğini, istihdamda daha çok yer alabilmeleri açısından ve temsiliyet... Bu yeteneklere de sahip, gerçekten önemli sayıda çocuğumuzun olduğunu düşünüyorum.

Öbür konumuz toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmek için eğitim müfredatının incelenmesi. Bu konuda Bakanlığın çok yoğun bir çalışması var. Ama konuyu önemsiyorum. Hatta kadınlarla ilgili “Kızını dövmezen dizini döver.” gibi böyle topluma yerleşmiş atasözleri ve deyimler bazında da sözlerin olduğunu, bunların da çerçevelerinin çizilerek bu tür cümlelerin arındırılmasının da bu çalışmanın içerisinde olmasını önemsiyorum Başkanım. Onu da bildirmek isterim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Pardon, aslında 5 numara CHP'nin önerisi de bununla ilgili. Belki, şey yapamaz mıyız? Bu 2, 4 dediniz ya, 2, 4 ve 5'i mesela yapsak belki daha geniş bir tarama yapabiliriz. O Türk Dil Kurumundan, devlete ait kurumlardan, işte, ne bileyim, medyadan belki hatta, cinsiyetçi ifadelerin tespit edilmesi... Çok güzel olmaz mı öyle bir şey yapsak?

BAŞKAN – Doğru, olabilir.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de öncelikle geciktığım için özür diliyorum. Aynı zamanda Dışişleri Bakanlığının da bütçe görüşmelerine katılarak buraya katılım sağladım.

Şimdi, şöyle: Tabii, kadına yönelik ve toplumsal cinsiyete yönelik dilin, söylemlerin ayrıştırılmasının sadece eğitim müfredatıyla sağlanabileceğini düşünmüyorum. Eğer o konuda bir alt komisyon kurulacaksa bunun genele yayılması gerektiğini düşünüyorum çünkü cinsiyet ayrımcılığına yönelik söylemler medyada var, siyasilerin dilinde var, aile içi eğitimlerde var ve eğitim müfredatında var. Dolayısıyla biz cinsiyet ayrımcılığına yönelik söylemlerin düzelmesini istiyor isek buna bir bütün hâlinde bakmalıyız. Sadece eğitim müfredatında bunu sağlayamayacağımızı düşünüyorum. Dolayısıyla belki o başlı başına bir komisyon olarak kurulup çok geniş alanlı, işte, önce aileden başlayarak, aile eğitimlerinde...

Şimdi, biliyoruz, Bakanlığın yaptığı aile eğitimleri var. Aile eğitimlerinde bu söylemlerin temizlenmesini ve özellikle kadının sosyoekonomik statüsünü güçlendirici söylemlerin bu aile eğitimlerine katılmasını sağlayabiliriz. Ardından medyada, yazılı basında, görsel basında bunu sağlamak için çalışmalar yapabiliriz. Artı, eğitim müfredatı için de tabii bu geçerli. Ve özellikle de siyasilerin diline -çok önemli- yani bakış açısına... Anlayış, zihniyet öyle olmadığı sürece zaten ne kadar, hangi alanda çıkarırsak çıkaralım bunu sağlamamız mümkün olmayacaktır ne yazık ki.

Dolayısıyla bizim öncelikle bunu sağlamamız gerekiyor. Sadece bunu eğitim alanına hapsederek yaptığımızda bir başarı sağlanabileceğini düşünmüyorum ben de açıkçası.

Bir de şunu belirtmek istiyorum: Şimdi, şeyde de bağlantı olarak, tabii, yani kız çocuklarının mühendislik gibi bilim dallarına yöneltilmesinde de aynı engellerle sonuçta karşılaşırız. Ne kadar bu söylemleri temizlersek onlarda da o kadar başarı sağlayabiliriz.

Bir de şurada bir öneri var: Biliyorum, anladığım kadarıyla şu anda göremedim, çünkü alt açılımı yok, hangi grubun önerisi olduğunu anlayamadım ama kadın mahpusların cezaevi koşullarının iyileştirilmesiyle ilgili. Şimdi, orada ben, tabii, tüm yapılan çalışmaların, cezaevlerine yönelik çalışmaların genelde cezaevinde bulunanların koşullarını iyileştirmeye yönelik olduğunu düşünüyorum. Yani tüm dernekler de bu yönde çalışıyor. Oysaki cezaevi dışında olan kadınların yaşadığı koşullar çok daha ağır. Özellikle eşleri cezaevinde olan kadınların yaşadığı koşullar çok daha ağır oluyor çünkü hem cezaevindeki eşine bakmak, ekonomik açıdan bakmak zorunda kalıyor; ya işte kendi ailesinin yanına yerleşiyor ya eşinin ailesinin yanına yerleşiyor, çocukları ufak oluyor, çalışmıyor, ayrıca sosyal dışlanmışlık riski yaşıyor eşleri cezaevinde olan kadınlar. Eğer böyle bir çalışma yapılacaksa cezaevinde olan kadınların koşullarının iyileştirilmesine yönelik, özellikle bunu daha çok dikkate almalıyız çünkü ben de daha önceki yaşamımda eşleri cezaevinde olan kadınlarla çok fazla çalıştığım için yaşadığı sorunların derinliğini çok daha iyi biliyorum. Çünkü cezaevinde olan kadının özgürlük kısıtlaması, işte, kendi hukuki mücadelesi ve oradaki yaşam koşulları, yanında çocuğu varsa ya da çocuğundan ayrılırsa o tür sorunları oluyor ama inanın, eşleri cezaevinde olan cezaevi dışındaki kadınların yaşadığı koşullar çok daha ağır cezaevinde olanlara göre ve bu alanda da dünyada çalışmalar çok az. Ben belki ilk toplantımızda çok kısaca söz etmiştim, biz Eskişehir Büyükşehir Belediyesi olarak ebeveynleri cezaevinde olan çocuklarına yönelik bir kreş açmıştık, çok başarılı bir proje olarak yürüttük onu da, hâlen de sürüyor o proje. Çok başarılı bir proje, oradan dolayı çok iyi biliyorum onların koşullarını. Belki bunun üzerinde durulacaksa onu da eklemeliyiz diye düşünüyorum ben bu çalışmanın içine.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkürler.

Arzu Hanım, buyurun.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, şimdi, eğitimle alakalı bizim vermiş olduğumuz millî değerlerin güçlendirilmesi saikiyle verilmiş olan önerge tarihimizde büyük başarılarla imza atmış olan kahraman kadınlarımızın, Türk kadınlarının anlatıldığı öykülerin kaynak kitap olarak kullanılması için. Yani millî ve manevî değerlerin oturtulmasında sadece müfredatın incelenmesi değil, aslında kaynak kitapları noktasında da tespitlerin yapılmasının çok önemli olduğunu düşünüyoruz yani bu konuyla ilgili yine bir birleştirme yapılabilirse millî değerlerin verilmesinde, manevî değerlerin verilmesinde kullanılacak olan kaynak kitapları ve kullanılacak olan kadın figürleri noktasında da birtakım... Hani çıkarıldı müfredattan sizin de bildiğiniz gibi, o kaynak kitapları bu sefer kullanılmıyor. İşte, o kadar güzel öyküler var ki çocuklarımız onlarla büyüdüğü zaman kadının hakikaten konumunun ne kadar yukarılarda olduğunu bir eğitim vasıtasıyla vermiş oluruz, o noktaya bir dikkat çekmek istiyorum, eğer uygun olursa bunların tamamını birleştirme noktasında.

İkincisi, sığınmacı kadınlar, göçmen kadınlarla ilgili özellikle doğum kontrolü noktasında... Yani şöyle: Bu hastanelere geçen hafta değinmiştik. Hastanelerdeki 18 yaş altı doğumların yaklaşık yüzde 70'i mülteci kadınların doğumlarıyla alakalı. Ben bir hastanenin başhekimiyile konuştuğumda üçüncü doğumunu yapan 15 yaşındaki Suriyeli kız çocuğundan bahsetti yani o kadar fazla var ki o konuyla ilgili, göçmen ve mültecilerle alakalı verilmesi gereken eğitimler noktasında da eğer uygun olursa üçüncü komisyonun acil olarak kurulmasını değerlendirmemizde fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben bir söz daha alabilir miyim?

BAŞKAN – Basarsanız Jale Hanım...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Şimdi, ben, tabii, çok hak veriyorum ama o sorun sadece mültecilerle ilgili bir sorun değil, aynı sorunu Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da yaşayan kadınlarımız yaşıyor, çok büyük illerde yaşayan kadınlarımız yaşıyor, ayrıca çocuk yaştaki gebeliklerde de bunun sıkıntısını görüyoruz. Tabii, burada yaklaşık on on beş yıldır önemsenmeyen bir aile planlaması sorunuyla karşı karşıyayız. Ne yazık ki son yıllarda aile planlaması çalışmaları neredeyse unutuldu. Ben dün Sağlık Bakanlığının bütçe görüşmelerine de girdim, Sağlık Bakanlığı bütçe görüşmelerinde de hiçbir şekilde kitapçıkta aile planlamasıyla ilgili tek bir cümle geçmiyor. Kadının üreme sağlığı var, ölüm oranlarının azalması var, her şey var fakat aile planlamasıyla ilgili tek bir cümle yok ve biz biliyoruz ki aile planlamasıyla ilgili 1980’li yıllardan sonra başlatılan çok başarılı çalışmalar ne yazık ki 2002 yılından sonra, özellikle de 2010 yılından sonra neredeyse tamamen durdu Türkiye’de, çok az sayıda birim var. Kadınların kürtaj hakları konusunda bir yasa çıkarılmadı, evet, yasak değil kürtaj ama çok düşük sayıda yapılabiliyor, verilen eğitimler çok az, ailelere verilen aile planlaması eğitimleri bitti Türkiye’de. Dolayısıyla, kadının üreme sağlığına ne kadar önem veriyorsak doğurmama özgürlüğünü de öngörerek kadının o yönde de çalışmaların yapılması gerekiyor. Yani o sadece mültecilere yönelik bir sorun değil, tüm Türkiye genelinde yaşanan bir sorun. Bence KEFEK olarak bizim bu konuya da eğilmemiz lazım. Ben hatta dün Sağlık Bakanına en son ayrılırken rica ettim o konuda, Türkiye’de ne yazık ki aile planlaması bitirildi, aile planlamasının yeniden canlandırılması için çalışmaların yapılması gerekiyor diye de kendisinden bir ricam oldu o konuda.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Arzu Hanım, buyurun.

ARZU ERDEM (İstanbul) – O konuyla ilgili özellikle Türk kadınlarımızın eğitimi noktasında ben yapılan çalışmaları değerli buluyorum yani Hükümetin yapmış olduğu çalışmaları değerli buluyorum ve cezai yaptırımlar noktasında da önemli yaptırımların getirildiğini de bildiğimiz için göçmen kadınlarla ilgili hassasiyetimiz, mülteci kadınlarla ilgili hassasiyetimiz özellikle hakikaten yaşam koşulları, genel anlamda eğitilmeleri ama alt başlık olarak eğer olacaksa doğum oranlarına bakılarak doğum kontrolü noktasında çünkü hakikaten fütursuz bir çoğalma var yani Türk kadınlarının asla ve asla o tarz bir... Yani Anadolu’da da taşrada da küçük yaşta doğumlar belki vardır ama bunların sayısının çok yüksek olduğunu düşünmüyorum. Göçmen ve mültecilerde...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Kadınlarda çok sayıda gebelik hâlâ var.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Yani o kendisinin doğurmaya yönelik kendi iradesi belki ama tabii ki verilebilir.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama eğitimsizlikten dolayı onu...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Ama göçmen ve mülteci kadınlarla ilgili hakikaten kritik seviyelere gelmiş olan o sorunun ve topluma entegrasyonlarının sağlanması çok önemli çünkü o entegrasyonu biz sağlayamazsak sayı çok hızlı artıyor, yarın öbür gün kendi çocuklarımız, sorunlarımız... Bunlarla bir arada yaşayacağız, hepimiz yaşayacağız ve yaşarken kadın çok belirleyici. Kadının belirleyici olması, doğum oranlarının artması ve bir kontrolsüzlüğe doğru gideceği için bu konu hakikaten hassasiyet gösterilmesi gereken bir konu diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hani şey yapmak istemem ama ben biraz sağcı yaklaşımdan rahatsız oldum yani daha çok o kadınların uğradığı ayrımcılık ve taciz, tecavüz, yaşadıkları zorluklar, şiddet, bu açıdan bakarsak daha iyi olur gibi geliyor bana. Yani hani “Fütursuzca çoğalıyorlar.” gibi bir şey sanki böyle her açıdan herkese karşı biraz ayrımcı bir dil diye düşünüyorum, kusura bakmayın. Yani kim ne yapmak istiyorsa onu yapabilir ama özellikle kendi özgür iradesiyle yapıyor mu, yapmıyor muyu bence tespit etmek lazım ki çoğunlukla genç kadınların kendi özgür iradesiyle bunu yapmadıklarını düşünüyorum ister Türk ister Kürt ister Suriyeli olsun. Gerçekten ona bakmamız lazım gibi geliyor bana ama bir yandan da bir şey daha var. Evet, üçüncü bir komisyon kurulmalı fakat İstanbul Sözleşmesi zaten bütün bunları kapsayan da bir şey, aynı zamanda onu değerlendirirken her zaman çok geniş çerçeveye bakmayı ve değerlendirmeyi de unutmamamız lazım o komisyonu kurduğumuz zaman. Yani bütün arkadaşlar olarak her öneriyi getirirken İstanbul Sözleşmesi’ni belki bir kez daha okuyup okuyup gelmemiz lazım çünkü çok fazla o komisyonda çalışabiliriz, belki süresini uzatabiliriz, o bir derya yani o sözleşme.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Aşlında hayatı kadın-erkek beraber yaşıyoruz. İşkenceye uğrayan, öldürülen kadınlar var, işkenceye uğrayan ve öldürülen erkekler de var ve bir yöntem yanlışlığı mı var acaba, âdeta toplumda bir çıldırmışlık görüyorum. Bu hafta sonu Kahramanmaraş’ta iki olay yaşadık; beraber olduğu erkek tarafından öldürülüp bir taş yığınına gömülen bir genç kız, kocası tarafından işkence gördüğü için babasının evine 3 çocuğuyla beraber sığınan bir kadın ve bir sabah namazı vakti abdest alırken o kadına işkence yapan damat tarafından ensesinden vurularak öldürülen bir kayınpeder, öldürülen bir kayınvalide ve babaevine 3 çocuğuyla sığınıp öldürülen bir gelin. Bu, Türkiye’nin sadece doğusunda, güneydoğusunda olmuyor, Manisa’dan bir haber, yeni evli bir çift, evlendiği gündün bu tarafa günlük olarak evine hapsedilip işkence gören bir kadın. Sadece Türkiye’de de değil -İsveç’te bize anlatmışlardı KEFEK olarak gittiğimizde- İsveçli kadınların yüzde 42’si fiziki şiddete maruz kalıyor. Bizde bir tabir var, derler ki: “Hoca efendi, çok iyi okuyorsun da çocuk ölüyor.” Yani biz kadın sorunlarını, erkek sorunlarını tartışıyoruz, konuşuyoruz ama toplumda böyle bir faciayla yüz yüzeyiz. Yani çocuk ölüyor, cinayetler artmış; sıkıntı yaşayan erkekler, sıkıntı yaşayan kadınlar.

Bir de benim şahsen millî eğitim müfredatında veya kitaplarındaki toptan kadınlarla ilgili ayrımcılık konularına katıldığım yer var, katılmadığım yer var. Şöyle bir önerim olacak: Yani bu kitapların neresinde nasıl bir ayrımcılık var? Bunlar üzerinde bir çalışma yapılırsa hepimiz de bunu aynelyakin çıplak gözle görmüş oluruz ve tedbirlerini ona göre almış oluruz. Bu hususta da ben bir çalışma yapılmasını faydalı görüyorum.

Diğer taraftan, nüfus planlaması mı, nüfus kontrolü mü, bu konular üzerine de çok destursuz gitmek gerekiyor çünkü yıllar yılı, gerek “kontrol” de diyebiliriz, “planlama” da diyebiliriz, bu işler üzerinde bizden daha önce çalışan Batı ülkeleri bugün yaşlanmış bir nüfusu ve tükenmiş bir gençliği kucaklarında buldular ve şu anda nüfuslarını çoğaltmak için ne yapacaklarını şaşıyorlar. Biz de planlamaysa da, kontrolse de onların bu acıklı durumuna düşmeden ne yapmamız gerekiyorsa onu yapmalıyız.

Ben herkese saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler İmran Bey.

Derya Hanım, buyurun lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, burada bize gelen alt komisyona ilişkin önerilerle ilgili gerçekten her konu birbirinden önemli ve birbirinden değerli ve hepsi de ciddi anlamda çalışma gerektiren özel konular. Gerçekten bu konuda ben herkese katılıyorum.

Şöyle bir şey yapsak, sizin de biraz önce önerdiğiniz gibi. Öncelikle iki konuyu, kız çocuklarının eğitime ilişkin önergesi ve İstanbul Sözleşmesi’ni de temel alan iki komisyonu öncelikli kursak; süreleri biraz kısa tutsak, sonrasında iki komisyon tekrar arkasından bunları tamamlar tamamlamaz diğer önemli iki komisyonumuzu da daha aktif hâle getirsek. Yani hızlı çalışsak, kısa sürede çalışsak. İki komisyonu daha sonrasında aktif hâle getirebiliriz diye öneriyorum. Çünkü sizleri de dinlediğim zaman hepiniz gerçekten haklısınız. Her konu çok önemli, her konu kendi içinde değerlendirilmeli ama zamanı da iyi ve verimli kullanmamız gerektiğini de düşünüyorum.

Bir öneri olarak sundum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, kısa bir saptama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim.

Arzu Hanımefendi’nin biraz önce değindiği konuyla ilgili birkaç kelime etmek istiyorum, belki Komisyonumuzun konusu dışında ama.

Bu Suriyelilerin çoğalması sorun olabilir tabii fakat bu Hükûmetin bir yerde teşvik ettiği bir konu. Çocuk başına paralar verildiğini biliyoruz. Bunu Suriyelilerin üreme sorunundan çok bir göçmen politikası sorunu olarak ben görüyorum. Bu konuda tabii çok daha farklı, çok daha detaylı görüşler alınıp önlemler alınması gerekiyor.

Teşekkür ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Derya Hanım’ın söylediği gibi 2 tane komisyon kurup hızlı çalışıp ki hani İstanbul Sözleşmesi bağlamında CEDAW’ı da içine dâhil ettiğimiz bir alt komisyon, diğeri de kız çocuklarının eğitimde...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – “İstanbul Sözleşmesi uzun sürer.” derler.

BAŞKAN – İşte, uzun sürsün, çünkü o başlı başına bir konu. Onu kısa tutamayız ama 3-4 tane... Şimdi, 2’yi, 3’ü, 4’ü ve 5’i bir araya koyarsak oradan sağlıklı bir sonuç çıkarabilir miyiz acaba?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben buna dair temenninizi anlayamadım tam olarak da. İstanbul Sözleşmesi bağlamında 6284 dersek 6284’e... O yüzden, asıl olarak bizim önerdiğimiz şey İstanbul Sözleşmesi’nin kendisinin bütünlüklü olarak ele alınmasıydı. Öbürü daha dar bir alan.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biz bir yazı yazdık. Yani eğer illa 6284’ü de yapalım diyorsak -ki yapalım bizce de- İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW’ın uygulanmasının izlenmesi ile 6284’teki eksikliklerin bu uluslararası sözleşmeler kapsamında izlenmesi gibi şu an tam...

ARZU AYDIN (Bolu) – Yani anlamak için soruyorum. Çünkü şöyle tarif ettiğinizde “İstanbul Sözleşmesi bağlamında 6284” dediğinizde asıl konu 6284 olur.

BAŞKAN - İstanbul Sözleşmesi’ni başa alalım demiştik.

ARZU AYDIN (Bolu) – Önerimiz şu: İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması meselesi ve alt başlık olarak 6284 diyebiliriz.

BAŞKAN – Zaten bizim önerimiz de böyleydi.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani asıl amaç uluslararası sözleşmelerin uygulanmasının izlenmesi olmalı. Yani 6284 onun altında olmalı.

ARZU AYDIN (Bolu) – Altında olabilir ama hani 6284’te sınırlandırmayan bir şey kurmuş olmak anlamında.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Uluslararası sözleşmeler bağlamında izlenmesi ve 6284’ün çalıştırılması tekrar, üzerinde çalışma yapılması.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – CEDAW ve İstanbul’un uygulamalı izlenmesi.

BAŞKAN – Ayrı ayrı belirtelim mi? Peki.

ARZU AYDIN (Bolu) – Yani hukukta da hukuki terim olarak baktığımızda da uluslararası sözleşmeler her zaman bir tık öndedir. Genel bir bağlam altında alınmasının biz de daha doğru olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Peki, genel bağlam altında yapalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hatta, belki daha sonra değerlendirilebilir. Bu dönemsel kuruluyor ya bu alt komisyonlar. Mesela, Feride Acar da -biliyorsunuz buraya da gelmişti bir önceki Komisyon toplantılarına- kendisi de söylemişti –tutanaklardan da bakabilirsiniz- sürekli olarak bu uluslararası sözleşmelerin uygulamasının izlenmesine yönelik bir komisyon kurulmasını. Mesela, bu alt komisyonun sürekli var olması ve böylece belki de bazı İYİ PARTİ özelinde örneğin ya da bizlerin de... Mesela, bazı üyeler hem sürekli olarak o komisyonda var olabilir hem de dönemsel olarak diğer alt komisyonlarda var olabilir. Böylece de böyle bir problemin de önüne geçmiş oluruz diye öneri olarak takdiri size bırakıyorum.

BAŞKAN – O zaman “uluslararası sözleşmeler” diyoruz başlığımızı.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şöyle diyebilir miyiz: “Başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere uluslararası sözleşmelerin etkin uygulanması ve izlenmesi.”

BAŞKAN – Mükerrer mi oldu acaba? Uluslararası sözleşmeler hepsini kapsadığı için...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ama İstanbul Sözleşmesi’ne vurgu yapmak...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani özellikle ona vurgu yapmak istiyoruz yani.

ARZU AYDIN (Bolu) – Aynı şey. İstanbul Sözleşmesi uluslararası sözleşme.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz böyle yaşadığınızı düşünüyor musunuz? İstanbul Sözleşmesi tabii ki uluslararası sözleşme de etkin uygulamasının... Bir şeyi somutlaştırmadığımız zaman havada uçuyor.

ARZU AYDIN (Bolu) – Ha, bir şeyin adının çok da ehemmiyetli olduğunu düşünmüyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Adı değil kendisi ehemmiyetli.

ARZU AYDIN (Bolu) – Bakın, benim adım Arzu. Bu benim kadın olduğum gerçeğini değiştiriyor mu? Değiştirmiyor sonuç itibarıyla. Yani ben bir kadını, adım Arzu ya da Ayşe ya da Fatma ya da Filiz Hanım, ne fark ediyor? Yani burada önemli olan o komisyonun neye doğru bakacağını bilmesinden ibarettir. Biz neye bakacağız, neye odaklanacağız, neye çözüm önerisi arayacağız, neden bu çözüm önerisini bulurken faydalanacağız? Doğrudur, sizin dediğiniz, işte İstanbul Sözleşmesi’ne de gideceğiz, ona da bakacağız ama sonuçta başka bir uluslararası sözleşmenin de bu incelenmesine engel bir durum oluşturmaz. O yüzden...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben zaten engel bir durum olduğunu söylemedim, başta İstanbul Sözleşmesi dedim.

ARZU AYDIN (Bolu) – Hayır, genişin içinde dar var zaten.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hayır, ama onun özelinde değerlendirildiğinde...

ARZU AYDIN (Bolu) – Onun özelinde değerlendirme yapılır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hayır ama CEDAW ve İstanbul’u özellikle belirtmek ehemmiyetlidir. Kadına yönelik şiddet olsun, kadın ayrımcılığı olsun en önemli...

ARZU AYDIN (Bolu) – Komisyonlar karma, karma komisyonlarda herkes nasıl olsa ifade edecek neden faydalanması gerektiğini.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Yani 6284’ün İstanbul Sözleşmesi bağlamında ele alınmasında ne sakınca var?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Öyle bir şeyden bahsetmiyoruz, ona gelmedik daha.

Ben, bir şeyi bu kadar dağıtırsak verimli olmayacağını düşünüyorum. Ben, İstanbul Sözleşmesi’nin önemli bir sözleşme olduğunu, kapsayıcı bir sözleşme olduğunu -şiddet konusunda- ve gerçekten inceleyeceksek “Etkin bir şekilde uygulanıyor mu uygulanmıyor mu?”yu izlememiz gerektiğini düşünüyorum. Ama sonuçta “Diğer uluslararası sözleşmeler de olsun.” diyorsanız tamam, üst başlık o “uluslararası sözleşmelerin etkin uygulanmasının izlenmesi” olsun o zaman, ikinci başlık da 6284 yine çok spesifik bir şey olduğu için “6284’ün de buna uygun hâle getirilmesi” ya da “bunlara uygunluğunun izlenmesi” olabilir. Ama tabii ki o başlıklar altında birçok şey yaparsınız.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Ama Sayın Vekilim, kapsamı çok genişletmiş olmaz mıyız? Yani biz sadece İstanbul Sözleşmesi bağlamında 6284 sayılı Kanun’un...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Onu siz söylüyorsunuz, biz söylemiyoruz. Biz sadece 6284’le uğraşmak istemiyoruz. Koskoca bir sözleşme imzalamış Türkiye Cumhuriyeti, o sözleşme uygulanıyor mu uygulanmıyor mu? Sadece 6284 değil... Az önce konuştuk ya göçmen kadınları da kapsıyor o sözleşme, onlara şiddeti de kapsıyor. Yani madem bu kadar övünüyoruz “İstanbul’da imzaladık, ilk imzacısıyız, böyle böyle yaptık.” diye... Gerçekten bir derya ve önemli bir sözleşme. Bu etkin uygulanıyor mu uygulanmıyor mu? Bu, Türkiye’nin saygınlığını artıracak olan bir şey yani böyle bir uluslararası sözleşmeyi biz ne kadar uyguluyoruz? Bakın, GREVIO raporu iyi çıkmadı yani, sonuçta iyi çıkacak raporlar için çaba göstermemiz lazım. Bunu da el birliğiyle yapalım.

BAŞKAN – Peki “İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW’ın etkin uygulanması ile iç hukuka aktarılması ve 6284 sayılı Kanun’un uygulanmasında ortaya çıkan eksikliklerin incelenmesi” mi diyoruz en son? Çok uzun, onun için başlık koyalım, bitsin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani bu böyle de olabilir ama “uzun” diyorsanız...

Az önce tutanaklara geçmedi, o yüzden tekrar söyleyeyim, ha bire de tekrar ediyor gibi olmasın, yanlış da anlaşılmasın. Filiz Hanım’ın dediklerine katılıyorum. Öneri şu olabilir, farklı bir fikir açmak bakımından, az önce söylediğim: Bu uluslararası sözleşmelerin, CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi’nin uygulamasının izlenmesine yönelik alt komisyon kurulsun, sürekli olsun. Bir öneri olabilir.

Bunun dışında, illa istiyorsanız yani ayrı olsun istiyorsanız –karşı olduğumuz anlamına gelmez bu- 6284 sayılı Kanun’un uygulanmasının izlenmesi ayrı olsun ya da bu sürekli hâle getireceğimiz, sürekli bir komisyon yapabileceğimiz uluslararası sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin alt komisyonun altında incelensin diye öneriyorum. Böylece belki de bu siyasetüstü olan KEFEK çalışması sayesinde

de bundan sonraki dönemlerde de bu her yasama yılının ilk KEFEK toplantısında uluslararası sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin olan bu alt komisyon kurulur ve var olan bu komisyon yeniden oluşturulur ve çalışmalara devam eder diyebiliriz. Yani sürekli hâlde kalırsa bence siyasetüstü olduğunu görebiliriz.

BAŞKAN – Şöyle bir şey: Alt komisyonlar hep süreli kurulmuş, süresiz kurulan bir alt komisyon yok. Onu bir tartışalım, uzun bir konu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Özür diliyorum, lafınızı bölüyorum, o şöyledir: KEFEK komisyonunun kuruluş kanununda –yasama uzmanı arkadaşlar da düzeltsin- süreli veya süresiz alt komisyon kurulur veya kurulmaz diye bir ibare yer almamaktadır. Alt komisyonların kurulmasına Komisyon karar vermektedir, dilerse hiç kurmaz. O yüzden, süreli veya süresiz oluşunu da Komisyon takdir eder. Bunu akademik olarak da isterseniz siz de araştırabilirsiniz, bu Komisyondaki arkadaşlar da araştırabilirler.

BAŞKAN – Buyurun.

ARZU AYDIN (Bolu) – Başkanım, Komisyona gelen bütün misafirlerin başımızın üstünde yeri var, bütün görüşleri de dinlemek konusunda hiçbir sıkıntımız yok ancak Komisyonla alakalı, Komisyonun işleyişiyle alakalı bir karar alınacağı zaman Komisyon üyelerinin kararlarının, fikirlerinin ön planda değerlendirilmesini talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler. Sağ olun.

Buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – O zaman “ülkemin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi’nin uygulamadaki eksiklerinin araştırılması, giderilmesi ve iç hukukun uygun hâle getirilmesi” diyelim. Bence, o zaman hiç 6284’ü falan da katmayalım yani o kapsamda o da incelenecektir zaten yani özellikle...

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – İncelenmesi lazım ama 6284’ün.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, zaten isterseniz 6284’ü, isterseniz 5000’i inceleyin, isterseniz 7000’i inceleyin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Bağlı olan yasalar” deyince giriyor zaten.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – İşte ben de onu söylüyorum yani özel bir kanun numarasına atfetmemize gerek var mıdır? Sayın Başkan “Uzatmayalım başlığı.” dediği için söylüyorum.

BAŞKAN – Doğru söylüyorsunuz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yani şöyle desek o zaman: “Ülkemin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi’nin uygulamadaki eksiklerinin araştırılması -ya da “izlenmesi” artık ne olursa- iç hukukun uygun hâle getirilmesi.” Yani sonunda da önerileri içeren bir rapor, değil mi öyle bir komisyon?

BAŞKAN – Tülay Hanım son sözü alsın ama söylediğiniz doğru ve mantıklı.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sayın vekilimizi teyiden ifade etmek istiyorum. Ben de katılmıyorum, bütün kanunları içerir. Biz Mecliste çıkardığımız kanunla uluslararası sözleşmeleri mevcut kanunların üzerinde tutacak yasal düzenleme... Bu çok ciddi bir yasal düzenlemeydi ve bunu gerçekleştirmiş olmak çok değerliydi. O yüzden sadece “uluslararası sözleşmeler” demek “CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi’ni” deyip 6284’ü hiç o yazı, metin içinde geçirmeden yapmamız çok daha doğru olacak. Kanaatim, size katılıyorum kesinlikle çünkü “CEDAW, İstanbul Sözleşmesi, uluslararası sözleşme” dediğimiz andan itibaren zaten 6284 dışındaki kanunları da diğer şiddet içeren, hatta Ceza

Kanunu'nda, Medeni Kanun'da, birçok başlığı içeren konuşmalar geldiğinde, eleştiriler ya da olumlu, olumsuz inceliyorken başka bir kanuna atıf da olacak. Sırf “kadın” başlığı “6284’ün varlığı” diye kendimizi sınırlıyor olmak asla doğru değil. O yüzden ben teklifinize katıldığımı teyiden ifade etmek için söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Başkanım, ben biraz bakarak gelmişim. Kısa tutmaya çalışacağım, hem bu 6284’le ilgili hem de STEM’le ilgili görüş bildirmemde bir mahzur yok sanırım.

BAŞKAN – Tabii tabii, buyurun.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi kapsam olarak geniş, arkadaşlarım da ifade etti. Dolayısıyla sözleşme kapsamında 6284’ün etki analizini yapmak ve uygulamasını denetlemek, pek çok alana temas etmek anlamına gelecektir.

Geçtiğimiz yıllar içinde yasanın pratikte yol açtığı mağduriyetleri gözlemlene fırsatımız oldu yani Komisyonunda görevli değildik ama. Her ne kadar yasayla ilgili en çok gündeme gelen, nafaka ve altı aylık tedbir kararı olmuş olsa da bunların yanında etki analizine dâhil edilmesi gereken başka başlıkların da olduğunu düşünüyorum. Bunu mümkün olduğunca kısa tutmaya çalışacağım. Nafakada bir mağduriyet varsa buna iki taraflı da bakıp değerlendirmek, yasa “aile” kavramına zarar veriyorsa gerekli reformların yapılması... Ancak bu, 6284’ün daha detaylı incelenme fırsatını vereceği için bunun kesinlikle kurulmasının doğru olacağını düşünüyoruz.

STEM’le ilgili biraz araştırma fırsatımız oldu. Aslında bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, yalnızca üretim süreçlerini değiştirmekle kalmayıp ulusal ve uluslararası ticaret biçimleri, eğitim sistemleri, yönetim ve planlama süreçleri, toplumsal yapılar ve hatta bireylerin gündelik yaşamlarını dahi etkileyen ve şekillendiren kavramlar hâlini almıştır. Tarih açısından çok kısa sayılabilecek bir zaman dilimi öncesinde ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve güçleri, sahip oldukları ekonomik kaynaklar, askerî kaynaklar üzerinden karşılaştırılırken günümüzde bu karşılaştırma, teknolojik dönüşüme ayak uydurma, bu sürece dâhil olma ve yönetebilme becerilerine göre yapılmaktadır. Bu durum, ülkeleri, maddî kaynaklarını geliştirme çabasının yanı sıra insan kaynaklarını da geliştirme yönünde büyük çabalar harcamaya mecbur kılmıştır.

Avrupa ortalamasına göre genç nüfus oranının yüksekliğiyle öne çıkan ülkemizin, süregelen bu değişim sürecine ayak uydurmasının, dâhil olmasının ve sonrasında dönüşümünü yönetebilir hâle gelmesinin en büyük gerekliliği eğitim sistemini ezber dayalı, sınav odaklı bir yapıdan çıkarıp, deney ve gözlem olanaklarının geliştirildiği, analitik düşünceyi geliştirici yöntem ve yaklaşımların benimsendiği bir yapıya kavuşturmak olacaktır.

Bu bağlamda oluşturulacak alt komisyonun neticesinde ortaya konacak olan komisyon raporunu çok önemsiyoruz. Ancak bir yandan bu rapor hazırlanırken, diğer yandan bizim kız çocuklarını STEM modeline yönlendirebilmek için sanki, böyle, rol modellerimizle buluşturabiliriz, bunu sağlayabiliriz. Bu çerçevede KEFEK olarak kız çocuklarımız ile başarılı bilim kadınlarımız arasında bir köprü olma misyonunu üstlenebiliriz.

“Marifet iltifata tabidir.” düsturuyla, bizim başarılı bilim kadınlarımız var, yüce Meclisin çalışmalarına dâhil ederek hem onları onurlandırmak hem de kız çocuklarımız için ufuk açmak sanki kıymetli olacak gibi. Böylece alt komisyon raporunun da uygulanmaya başlamasına vesile olmuş

oluruz. KEFEK'in daha görünür olması için de iyi bir adım atılmış olacaktır. TÜBİTAK tarafından neşredilmiş olan -Sanayi Bakanlığının bütçesinde sanırım, katılanlar olduysa, dağıtılmış- Aziz Sancar kitabı gibi, bilim kadınlarımızı konu alan matbu bir yayın bu raporu taçlandırabilir diye düşünüyoruz.

Başarılı bilim kadınlarımızı taltif etmek, onları görünür kılmak, fen, teknoloji, mühendislik ve matematik alanındaki yüz akı kadınlarımızı ön plana çıkarmak, kız çocuklarımızı bu alana yönlendirmek adına etkili olacaktır. Sanki bu alt komisyon çalışmaları süresince de kız çocuklarımızı başarılı bilim kadınlarıyla buluşturmak ve ardından da başarı hikâyelerini belki de bir prestij kitap hâline dönüştürmek ciddi bir farkındalık çalışması olacaktır.

Ben bu minvalde biraz bakıp farklı bir şey ortaya koymak için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim, sağ olasınız.

Şimdi, o zaman, bugün maddelerin oylanmasına ve alt komisyonun kurulmasına karar verelim isterseniz. Burada bütçe girdiği zaman belki toplanamayacağız, öyle bir durum ortaya çıkabilir.

Şöyle yapalım: Uluslararası sözleşmelerde İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW'ın etkin uygulanması ve izlenmesi... Kısacık bir isim olsun. Nasıl? Sizin söylediğiniz bağlamda...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, ama hani, bilmiyorum, iç hukuku...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İç hukukun da eklenmesi...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Evet, onu yazalım.

BAŞKAN – Zaten uluslararası sözleşmeler her şeyin üstünde, orayı incelediğimiz zaman iç hukuka da etkisi olacaktır.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Uluslararası sözleşmelerin izlenmesi ve iç hukuka uygunluğunun denetlenmesi, hepsini kapsıyor zaten. Bütün konuşmacıların taleplerini karşılar nitelikte olacaktır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Mesele etkin uygulamak yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, bence aslolan, bunların müeyyide yani uygulanabilir hâle getirilmesi. Bize bu raporları alt komisyonlar sunuyor, yıllarca sunmuş, çok güzel çalışmalar var, arkadaşlarımız değerlendirdi yani teşekkür şayan çalışmalar var. Sahada birtakım geri dönüşler de alabiliyoruz ama bu işi kesin, nihai çözüme hiçbiri kavuşturmuyor ve giderek artan şiddet, taciz, tecavüz, çocuk istismarları var karşımızda. Büyük bir sorun olarak kucağımızda duruyor. Aslolan, müeyyideleri sağlayabilmek, yasalaştırabilmek, bu kuralların uygulanabilir hâle getirilmesini sağlamaktır bence.

BAŞKAN – Peki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başlığı bir daha okur musunuz?

YASAMA UZMANI ABDÜLVEHAP DOĞAN – İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW'ın etkin uygulanması ve iç hukuka aktarılmasında ortaya çıkan sorunlar...

BAŞKAN – Uluslararası sözleşmelerden...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – “Sorunlar” deyince... Mutlaka iç hukukun uygun hâle getirilmesi...

BAŞKAN – Etkin uygulanması ve izlenmesi...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Zaten “etkin hâle getirilmesi” Başkanım yeterli. Yani iç hukuk meselesine bence de gerek yok.

BAŞKAN – Aynen, etkin uygulanması ve izlenmesi...

ARZU ERDEM (İstanbul) – ...yapıldığında tamamen zaten iç hukuka uygunluğu da denetlenmiş olur diye düşünüyorum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – İç hukuka uygunluğu değil de iç hukukun ona uygunluğu...

BAŞKAN – Ama zaten bir zorunluluk o.

V.- ALT KOMİSYON

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon kurulması

BAŞKAN - Uluslararası sözleşmelerde İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW'ın etkin uygulanması ve izlenmesi, bitti.

Kabul edenler... Oy birliğiyle kabul ediyoruz.

O zaman, bir tanesini oluşturduk.

IV.- KONU(Devam)

B)GÖRÜŞMELER(Devam)

1.- Alt komisyonlar kurulmasına dair önergelere ilişkin görüşmeler(Devam)

BAŞKAN - İkincisi de eğitimle alakalı. Şimdi eğitimi konuşalım.

2'yi, 3'ü, 4'ü ve 5'i birleştirirsek işin içinden çıkabilecek miyiz? Müfredat var, müfredatın incelenmesi var; çok geniş kapsamlı. Vurucu bir şey seçelim oradan isterseniz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sadece 1'i yapalım oradan. Sonra da çalışma bittikten sonra farklı bir şey yaparız. Çok dağılacak konu.

BAŞKAN – Görüşünü söylemek isteyen?

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bence o zaman, 4 ve 5'i birleştirelim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Zaten birbirleriyle aynı gibi.

BAŞKAN – Aynı, aynı.

NECATİ TIĞLI (Giresun) – Bence sadece 1 önerilsin, zaten diğeri, Komisyon başlı başına bir...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Daha önce çalışılmış şeyler de var.

BAŞKAN – Şimdi, 2'inci maddeyle başlayalım, STEM önemli bir şey. 1, 2 ve 3 aynı olduğu için birleştiriyoruz.

V.- ALT KOMİSYON(Devam)

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER(Devam)

1.- İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon kurulması(Devam)

BAŞKAN – Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ EKONOMİK STATÜ DAİRE BAŞKAN VEKİLİ GÜLER ÖZDOĞAN – Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyeleri; bu oturumda bilemiyorum bize söz hakkı düşüyor mu, çok emin değilim ama yine de bir önceki, kabul ettiğiniz konu başlığına ilişkin olarak bir endişemi paylaşmak istedim doğrusu. Hani, sizler biliyorsunuz, İstanbul Sözleşmesi başlı başına çok büyük bir sözleşme ve çok alanı kapsıyor; sağlıktan tutun istihdamdan, eğitimden, bir miktarda olsa şiddeti de içine alan bir sözleşme. Dolayısıyla, hani o başlı başına büyük bir çalışma olarak yapılması gereken bir çalışma. Öte tarafta, İstanbul Sözleşmesi zaten, sizler de biliyorsunuz, bunun içeriği de çok

geniş. Yani siz bu iki başlığı bir araya getirip bir başlık olarak bir alt komisyon, bir konu başlığı olarak çalışmak istediğinizde her iki konu başlığı için de farklı grupların çalışması gerekecek. Yani böyle bir ekibin kurulmasına ihtiyaç var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – CEDAW’ı kastediyorsunuz değil mi?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ EKONOMİK STATÜ DAİRE BAŞKAN VEKİLİ GÜLER ÖZDOĞAN – Tabii, tabii. Her ikisinin ayrı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi dediniz de.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ EKONOMİK STATÜ DAİRE BAŞKAN VEKİLİ GÜLER ÖZDOĞAN – Pardon, CEDAW sözleşmesi ilki, söylediğim, ikincisi İstanbul Sözleşmesi için. İstanbul Sözleşmesi şiddeti çok ayrıntılarıyla ele alıyor, çok farklı alanları kapsıyor, farklı grupları içine alan, çok geniş kapsamlı bir sözleşme. Bunu ayrıca çalışmak lazım. Ama CEDAW sözleşmesi, dediğim gibi, CEDAW eğitimden tutun sağlığa, istihdama, karar alma mekanizmalarında yer alma, toplumsal hayata katılma, kamusal alana katılma, aile içerisinde rollerin paylaşımından tutun da bütün, geniş bir çerçeve. Biz her dört yılda bir şunu da yapıyoruz zaten: Hem bir gölge raporu hazırlanıyor, ilerlemesinin takibi noktasında hem de devlet olarak bu alanda ne yaptık, nasıl ilerlemeler sağladık konusunda raporlar hazırlayarak Komisyona sunuyoruz. Hani, böyle bir çalışma da var. Belki bunlar incelenebilir. Ama her ikisinin bir arada incelenip bir rapor oluşturulması çok geniş ve uzun bir zaman gerektirir gibi geliyor bana.

Arz ederim.

BAŞKAN – 1, 2 ve 3’ü birleştirelim çünkü müfredatı bir girersek işin içinden çıkamayız gibi görünüyor. Ne diyorsunuz?

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, farklı uzman görüşleri aslında biraz da karıştırdı. Yani bir genel dendi ki: “bütün uluslararası sözleşmeler” ama ben buna katılmadığımı da açıkçası ifade ettim. Ben, arkadaşın söylediğine katılıyorum gerçekten. Yani başlı başına, tek başına izlenmesi gereken bir şey. Ne kadar çok dağıtırsak o kadar iş yapmamış oluruz. Yani belirsiz ve ucu açık bir şey olmuş olur.

Oyladık ama bilmiyorum, usulen ve herkes katılıyorsa belki... Yok, hayır, uzmanlardan çıktı. Yani “bütün uluslararası sözleşmeler” dediler yani biraz da oradan çıktı. Eğer tekrar yapabilirsek, böyle bir imkân varsa yapalım ama tabii, herkes katılıyorsa buna.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; aslında, şöyle, bizim, AK PARTİ’nin vermiş olduğu önergede sizlerin eksik bulduğu İstanbul Sözleşmesi kapsamında, İstanbul Sözleşmesi’ni başa alıp 6284 sayılı Kanun’un ele alınması yaparsak zannedersen daha doğru olacaktır. Yani orada, “İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanması ve 6284 sayılı Kanun’un” öyle dersek yani vermiş olduğumuz önergeyi kullanırsak daha doğru olur. “Tüm uluslararası sözleşmeler” evet, bizce de birazcık şey olacak gibi.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – İstanbul, iki tane.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Ama işte bunlar hep başlı başına çalışma alanları diye...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam, işte, sürekli komisyon kuralım, sürekli çalışalım, CEDAW ve İstanbul’la ilgili uygulamaları sürekli izleyelim. Yani dönemsel değil, sürekli komisyon olsun.

BAŞKAN – Tekriri müzakere yapalım.

Hakikaten de bu alt komisyonlardan bir şey çıkmasını istiyorsak bizim de yapmak istediğimiz, çerçeveyi dar tutmak. Bir şeyler çıksın, onun üzerinde çalışmalara devam edelim.

Sizin bir öneriniz var burada, aşağı yukarı aynı, “İstanbul Sözleşmesi”nin etkin uygulanması ve izlenmesi.” Tek bir başlık.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – 6284 de onun içinde zaten.

BAŞKAN – Onları, her şeyi koyarsak... Tabii, gönül her şeyi çözmek istiyor ama hepsini bir arada yapamayız açıkçası.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Ama 6284’e vurgu yapsak sanki güzel olacak gibi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Arzu Hanım, ona vurgu yaptığımız zaman sonuçta başkalarını geride bırakmış oluyorsunuz. Yani biraz o endişeyi yaratıyor. Şimdi hepsini kapsıyor. Zaten, iç hukuku ona uygun hâle getirmemiz gerekiyor yani oradaki eksikleri. Ama sırf 6284 dersek bu sefer hani ona mı yoğunlaşılır sırf diye endişe ediyorum açıkçası.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) - Bu bir Komisyon çalışması Sayın Vekilim yani 6284’ün etkin kullanımının ve şu an toplumda karşılığının bir komisyon tarafından incelenmesi lazım. Bunun için diyoruz ki: İstanbul bağlamında 6284 diye ele alırsak... 6284’ün şu an günümüzde karşılaştığımız sorunları veya uygulama alanını görmüş oluruz yoksa çok dağıtırız. Yani İstanbul Sözleşmesi başlı başına bir derya. Bu kadar büyük bir anlaşmayı, İstanbul Anlaşması’nı süreli bir komisyonda görüşmemizin imkânı yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz “Onu da yapmayalım.” diyorsunuz.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Ama sonuç alacağız biz bunda. Sonuca dayalı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İki komisyon kuralım, uluslararası anlaşmaları ayrı bir komisyon...

BAŞKAN – Filiz Hanım, söyleyin lütfen, bir şey söylediniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok ben zaten dedim yani tekrar etmeyeyim.

Zaten, verdiğimiz önerge de buydu. İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması ve izlenmesi.

BAŞKAN – İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması, izlenmesi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani buna niyet eden her şeyi onun altında inceler yani bunu da konuşur, kararı... İlk toplantımızda deriz ki: “6284 nasıl uygulanıyor mesela, ona bakalım.” deriz. Yani ilk ayında bu incelenir.

BAŞKAN – Komisyon, alt komisyon çalışmalarına dâhil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çerçevesini Komisyon belirler.

BAŞKAN – Bu hâliyle oylamaya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV.- KONU(Devam)

B)GÖRÜŞMELER(Devam)

1.- Alt komisyonlar kurulmasına dair önergelere ilişkin görüşmeler(Devam9)

BAŞKAN - 1, 2 ve 3 aynı, eğitim başlığı altında.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - 1, 2, 3 üzerinde burada yoğunlaşsak, diğerlerini daha sonra değerlendiresek...

BAŞKAN – 1, 2, 3’ü birleştirelim.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ondan sonra müfredat ve kaynak kitaplarına geçilebilir.

BAŞKAN – Bence de.

“Kız çocuklarının eğitim hayatına katılımının artırılması” deyin başlığı da öyle koyalım.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – 4’ü almalıyız anlamında mı bu?

BAŞKAN – Müfredatın içine girersek çıkarabiliriz, onu sonra yapalım isterseniz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Geniş kapsamlı, daha detaylı olması gereken bir dokunuş bu. Onun ayrı bir başlık olarak değerlendirilmesi gerekir.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben de bağlantılı olduğunu düşünüyorum ve diğerlerini gerçekten yapabilmek için eğitimdeki cinsiyet ayrımcı cümlelerin, sözlerin çıkarılması lazım. Böyle bir eğitim veriyorken öbürlerini yapmanız çok mümkün değil. Yani o anlamıyla bu çok bağlantılı bir iş. 4’ün burada kesinlikle olması gerektiğini düşünüyorum. Yani siz, ne kadar, diğer meselelerde gençlerin, başta kız çocukları olmak üzere teknoloji, matematik, mühendisliğe yönlendirilmesi dersiniz deyin...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bunu düşünmüyor değiliz, düşünülüyor. Biraz önce de vekil arkadaşlarımızdan da bir tanesi diğer alanlarda da bu konunun çalışılması gerekiyor, sadece millî eğitim banyyla bunun yeterli olmayacağını söyledi. O konuya da biraz katılıyorum açıkçası yani geniş kapsamlı bir konu olduğu için. Hani, bununla onun konu boyutları farklılaşıyor diye düşünüyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – O yüzden, en azından, 5’i belki eklersek ben onun da ayrıyeten incelenmesi gerektiğine katılıyorum çünkü sadece eğitimde değil gerçekten, çok yaygın ama “eğitim” diye alıyorsak 4’ü bu çalışmanın içine, Komisyon çalışmasının içine almak gerektiğini düşünüyorum. Eğitimde en azından müfredat meselesi bunun kapsamında olmalı. Diğer, evet, 5’inci madde çok daha geniş bir alan ve kesinlikle çalışılması gereken bir alan ama belki, çok genişleteceği için o değil ama 4’ün olması lazım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ben, o konuyu da başlı başına, özel bir konu olarak düşündüğüm için bunları kısa sürede çalışıp sonrasında tekrar önerilerimizle ikinci komisyonlarla da onu tek bir başlık altında değerlendirebiliriz diye düşünüyorum çünkü konu çok dağınık, özünden ayrılıyor. O konu da başlı başına önemli bir konu.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hep söylüyorum, gerçekten önemsiz bir konumuz yok aslında. Aslında, şu an tartışmadığımız diğer komisyonlar da gerçekten çok önemli çünkü kadınların hayatına değen hepsi başlı başına noktalar ve çok sıkıntı yaşanan noktalar. Yani burada benim şey yaptığım, dediğiniz doğru, çok genişletmemek gerektiğine katılıyorum ama bu başlık eğitimin kendisiyle çok direkt ilgili olduğu için yani bir kız çocuğuna siz evde, mutfakta görev veren bir eğitim kitapçığından yola çıkıyorsanız...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Öyle bir şey söylemiyoruz zaten.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yok, yok.

Mesela, bunu böyle anlattığımızda zaten o kız çocuğunun geleceğine dair bir kurgu olamıyor. O yüzden, bu kısmı buraya dâhil olmak zorunda.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yani çok geniş sistemler var. Programlar, teknoloji çok ilerledi, alan da çok genişledi yani dünya da çok hızlı bir değişimin içerisinde. Bizim de bunun içerisinde hak ettiğimiz yeri almamız gerekiyor ve hızlıca, bu alandaki çalışan gençlerimizin artması yönünde benim bir talebim olduğu için artık bir hâle daha hızlı getirmek istediğim için...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Başkanım, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yani ben tabii ki bu önerinizin altında yatanı anlıyorum ama çok doğru olduğunu düşünmüyorum. Yani birilerini bir yere yönlendirmek, hani sizler bir dönem bizi yapmakla suçladınız, toplum mühendisliğini bu anlamda yapmış gibi hissettiriyor bana kendimi. Şöyle: Çocukları biz hepimiz biliyoruz. Hepimiz çocuk yetiştirdik. Benim 2 tane büyük çocuğum var, evli, hepsi meslek sahibi ama sonuçta hiçbir zaman bir yönlendirme olmadı, sonuçta kendileri seçtiler. Dolayısıyla özellikle kızları bilim, teknoloji alanında yönlendirmek gibi bir şey beni toplum mühendisliğini tam yapmaya soyunduruyor. O önündeki engelleri kaldırmak falan olabilir ama çok özel bir alan olur. Şimdi ben de biraz arkadaşımıza katılıyorum. Şöyle: Aslında şu şeyi yapmadan yani tüm toplumda biraz önceki konuşmamda da söylediğim, hem eğitimde hem siyasi söylemde hem basında, yazılı, görsel medyada bu cinsiyet ayrımcı söylemleri gidermeden aslında bunları yapmak çok olanaklı değil. Belki önceliği ona verebiliriz. Önceliği onu araştırırız. Sadece eğitimde de değil, yaşamın tüm alanlarında o cinsiyet söylemciliğini, cinsiyet ayrımcılığına yönelik söylemleri önlemeye yönelik bir araştırma komisyona kurup belki ardından kız çocuklarını eğitim hayatına yönlendirmeyi yapabiliriz. Yani ona öncelik verebiliriz diğer komisyona, şu beş numaralı komisyona, yani biraz daha farklı hâle getirerek bu söylemi diye düşünüyorum. Yani bir çocuk çok başarılı bir bilim insanı olur, felsefeci olur.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – O ayrımcılıktan yana değil ama.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Dolayısıyla hani böyle illa bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarına yönlendirme cümlesi çok doğru gelmiyor bana.

BAŞKAN – Buyurun Arzu Hanım.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Benim ikinci uzmanlığım pedagojik destek, rehabilitasyon. Ve çocuklar arasındaki ayrımların meslekle biçildiğini de biliyoruz yani kız çocuklarına uygun meslekler ve erkek çocuklarına uygun meslekler. Cinsiyet ayrımı aslında orada başlıyor.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama o eğitimden kaynaklanıyor yani mesleğe yönlenmeden önce oluyor.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Onun için bu ilk başta kız çocukları olmak üzere -yani başta kız çocukları derken, erkek çocuklarını kapsadığını görüyoruz- gençlerin bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarına yönlendirilmeleri. Yani bilim çağına uyum sağlama, dünya insanı olma yönünde bugün bütün alanlar, bakın meslek liselerinde güncel müfredatlar bu anlamda yok. Yani meslek liseleri...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama erkekler için de aynı şey. Erkekler ve kızlar için de aynı şey söz konusu.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Bu aslında çok kapsayıcı, burada “gençler” deniyor.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sadece kız çocukları değil.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Ama kız çocuklarıyla ilgili özellikle bu tip çalışmalar olmadığı için ben bu şeyi çok değerli buluyorum. Özellikle ilk bölümün bir alt komisyon şeklinde, sonra eğitim müfredatı kaynak kitapları, bu başlı başına bir iş tekrar, onun bir alt komisyon şeklinde çalışması gerektiğini düşünüyorum. Eğer biz dünya insanı olma, bilim, teknoloji yönünden de hakikaten gençlerin uyumlu olmasını sağlamak istiyorsak başta kız çocukları niye diyoruz? Çünkü kız çocuklarına hiç yapılmıyor. Kız çocuklarıyla ilgili ailelerin yönlendirmeleri bile öğretmen olsun, işte bu tarz böyle “kadın meslekleri” dediğimiz -tırnak içinde- meslekler çıktı ortaya.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama onun nedeni yani yönlendirme, eğitim zaten.

ARZU ERDEM (İstanbul) – İşte onu söyleyeceğim. Şimdi okulda yönlendirmeler yapılacağı için bu yönlendirmeler bir kere çocuklar üzerinde çok olumlu etkiler yapacaktır ama ikisini birbirine karıştırırsak ikisinden de çok sağlıklı iş çıkmayacaktır. Onun için bence de bizce de birinci bölümü alıp orada gençlerin hani bu alanlarda bilim, teknoloji, matematik ve mühendisliğe yönlendirilmeleri, ülkenin başarısı, millî projelerin üretilmesi gibi şeylere de çok zemin hazırlayacağından dolayı bunu alıp -çok birbirine karıştırmadan- ikinci komisyon olarak da eğitim müfredatı, kaynak kitapları, ve sair, bunların incelenmesi ve sizin söylediğiniz gibi işte toplumda cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili aileden başlamak üzere eğitimin verilmesi yönünde ayrı bir komisyon kurulabilir. Aslında üç komisyon çıkıyor buradan gibi görünüyor. Ama bu çok hakikaten teknik bir iş ve özellikle Avrupa bunları yapıyor şu an. Avrupa, inanılmaz, işte gençleri mühendisliğe, teknolojiye, matematiğe, bilime yönlendiriyor ki diğer ülkelerden hakikaten kendi ülkesi güçlü olabilsin diye.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben katılıyorum söylediğinizde.

ARZU ERDEM (İstanbul) – O açıdan bence çok kıymetli. Mutlaka, bizim kanaatimizce -önergeyi de o yönde verdik- yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben kesinlikle katılıyorum sizin söylediklerinize ama bakın, siz o çocuklarda iş bulmayla ilgili, nitelikli eğitimle ilgili düzenlemeleri yapmadığınız için o çocuklar, bu alanda yetişebilecek parlak çocuklar öyle ya da böyle zaten yurt dışına gidiyor, bir beyin göçünden söz ediliyor Türkiye’de. Sizin söylediğiniz şey çok farklı. Bizim çocuklarımıza evde anne babalar başlıyor “Aman yavrum sen kızsın, öyle oturma, sen babanın yanına git, sen annene yardım et sofrayı toplarken...” Yani bunlar buradan geçiyor. Bunları hani gidermeksizin çocuklara eğitimde bile, özellikle kız çocuklarını müfredatta yönlendirelim diye bir şey yapmanız söz konusu olamaz. Bu tüm Türkiye’deki eğitim sisteminin, herkese aynı eğitimi veren eğitim sisteminin bir sorunu ve çocuklara umut vermeyen, çocukları işte sürekli yurt dışına sevk eden toplumsal koşullarımızın, hukuki düzenlemelerimizin, Türkiye’deki ne yazık ki olumsuz iklimin getirdiği bir şey. Yani onunla kız çocuklarına yönelik özel bir şey yapamazsınız anlamında söylüyorum. Biz bilim insanı yetiştiremiyoruz, ama kız ama erkek. Burası kesin. Dolayısıyla burada böyle bir...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Umutsuz bir bakış oldu. Zaten olmuyor, bunu yapmayalım der gibi oldu.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama öyle. Bakın, tabii ki var ama...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Buna bununla başlayalım, bu teknik bir durum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben katılıyorum, hiçbir itirazım yok onlara.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Biz bunu yapalım, ondan sonra...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bunlara hiçbir itirazımız yok.

BAŞKAN – Şimdi, burada zaten başında şu yazıyor: “Başta kız çocukları olmak üzere gençlerin bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarına yönlendirilmesi.” Kız ve erkek ayırmıyor, başta kız çocukları olmak üzere bir pozitif ayrımcılık.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Biz Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuyuz.

BAŞKAN – Ama burada gençlerin erkek ve kız olarak birlikte yönlendirilmesi. Çünkü 21’inci yüzyılda mesleklerin yüzde 75’i bu STEM dediğimiz bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik bölümlerinde. Biz doğru örnekleri kurar, doğru rol modelleri önlerine koyar ve kudinglerle başlarsak, kız çocuklarına öğretilsek bu erkek veya kız işi olmaktan çok ortak ve hakikaten iş bulma noktasında da ileride daha iyi iş bulabileceklerini ve normalinden üç katından daha fazla da maaş alabilecekleri

ortamı getiriyor. Dediğimiz gibi bu noktada gençlerimizi gelecek yüzyıla hazırlama noktasında böyle bir önerimiz var. Daha sonra da sizin söylediğiniz konularda da bir alt komisyonu ileride kurarız çünkü çerçeveyi çok genişletirsek hiçbir şey çıkmayacak bu komisyonlardan.

Ama bu komisyonu, bu eğitimle ilgili olanı isterseniz oylarınıza sunalım çünkü süre de bitecek, öğle yemeği arası da olması lazım.

V.- ALT KOMİSYON(Devam)

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER(Devam)

2.- Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon kurulması

BAŞKAN – Hemen soruyorum o zaman. 2 ve 3 zaten birbirine çok benzer. “Başta kız çocukları olmak üzere gençlerin bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarına yönlendirilmesi” başlığı. Kabul edenler...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben etmiyorum. Bir kere adını yanlış buluyorum.

BAŞKAN – Peki.

Çoğunlukla kabul edildi.

Katılımınız için çok teşekkür ederim, çok katkı sağladınız, hepinize tekrar teşekkürler.

İleriki komisyonda alt komisyonları da tekrar değerlendirelim çünkü süre de var, çalışacağımız alanlar da var ama hepsini birden yapalım dediğimizde yapabileceğimize inanmıyorum.

Çarşambaya kadar alt komisyonlarla ilgili herkes hangi komisyonda olduğunu belirtirse memnun oluruz.

Kapanma Saati: 13.20

